

INCIPIT

LIBER JOB¹.

(Cap. I.) Vir erat in terra Hus, nomine Job, et erat vir ille simplex, et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo: natiq̄e sunt ei septem filii, et tres filiæ. Et fuit possessio ejus, septem millia ovium, et tria millia camelorum, quingenta quoque juga boum, et quingentæ asinæ, ac familia multa nimis: eratque vir ille magnus inter omnes orientales. Et ibant filii ejus, et faciebant convivium per domos, unusquisque in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas, ut comederent et biberent cum eis. Cumque in orbem transissent dies convivii, mittebat ad eos Job, et sanctificabat illos consurgensque diluculo offerebat holocausta per singulos (Al. pro) singulis. Dicebat enim: Ne forte peccaverint filii mei, et benedixerint Deo in cordibus suis. Sic faciebat Job cunctis diebus. Quadam autem die, cum venissent filii Dei, ut assisterent coram Domino, adfuit inter eos etiam Satan. Cui dixit Dominus: Unde venis? Qui respondens, ait: Circuivi terram, et perambulavi eam. Dixitque Dominus ad eum: Numquid considerasti servum meum Job, quod non sit ei similis in terra, homo simplex, et rectus, et timens Deum, ac recedens a malo? Cui respondens Satan, ait: Numquid frustra timet Job Deum? nonne tu vallasti eum, ac domum ejus, universamque substantiam per circuitum, operibus manuum ejus benedixisti, et possessio illius crevit in terra? Sed extende paululum manum tuam, et tange cuncta quæ possidet, nisi in facie tua (Al. faciem tuam) benedixerit tibi. Dixit ergo Dominus ad Satan: Ecce, universa quæ habet, in manu tua sunt: tantum in eum ne extendas manum tuam. Egressusque est Satan a facie Domini. Cum autem quadam die filii et filiæ ejus comederent et biberent vinum in domo fratris sui primogeniti, nuntius venit ad Job, qui diceret: Boves arabant, et asinæ pascebantur juxta

eos, et irruerunt Sabæi tuleruntque omnia, et pueros percusserunt gladio, et evasi ego solus, ut nuntiarem tibi. Cumque adhuc ille loqueretur, venit alter, et dixit: Ignis Dei cecidit e cælo, et tactas oves puerosque consumpsit, et effugi ego solus, ut nuntiarem tibi. Sed et illo adhuc loquente, venit alius, et dixit: Chaldæi fecerunt tres turmas, et invaserunt camelos, et tulerunt eos, necnon et pueros percusserunt gladio, et ego fugi solus ut nuntiarem tibi. Adhuc loquebatur ille. et ecce alius intravit, et dixit: Filiis tuis et filiabus vescentibus et bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti, repente ventus vehemens irruit a regione deserti, et concussit quatuor angulos domus, quæ corruens oppressit liberos tuos, et mortui sunt, et effugi ego solus, ut nuntiarem tibi. Tunc surrexit Job et scidit tunicam suam², et tonso capite corruens in terram, adoravit, et dixit: Nudus egressus sum de utero matris meæ, nudus et (Al. et nudus) revertar illuc: Dominus dedit Dominus abstulit: Sit nomen Domini benedictum³. In omnibus his non peccavit Job⁴, neque stultum quid contra Deum locutus est.

(Cap. II.) Factum est autem, cum quadam die venissent filii Dei, et starent coram Domino, venisset quoque Satan inter eos, et staret in conspectu ejus, ut diceret Dominus ad Satan: Unde venis? Qui respondens ait: Circuivi terram, et perambulavi eam. Et dixit Dominus ad Satan: Nunquid considerasti servum meum Job: quod non sit ei similis in terra, vir simplex et rectus, ac timens Deum. et recedens a malo, et adhuc retinens innocentiam? Tu autem commovisti me adversus eum, ut affligerem illum frustra. Cui respondens Satan, ait: Pellem pro pelle, et cuncta quæ habet homo, dabit pro anima sua: alioquin mitte manum tuam, et tange os ejus et carnem, et tunc videbis quod in facie tua benedicat⁵ tibi. Dixit ergo Dominus ad Satan:

¹ Palatino hactenus laudato ms. alterum nunc jungimus ex eadem Vaticana bibliotheca, qui olim reginæ Suecorum fuit, num. 7 prænotatum, sane perantiquum atque emendatum.

² Palatin. ms. cum vulgatis *vestimenta sua*.

³ Duo hic retinentur additamenta, non solum in editis libris ac quampluribus mss., sed etiam in exemplari Canonis S. Germani, ubi Scholiastes more suo criticas apposuit hujusmodi adnotationes in margine: « H. non habet, *Sicut Domino placuit ita factum est.* » et deinde: « H. non habet, *labiis suis.* » In canone Carcass abest ultimum additamentum, *labiis suis*: in codice autem regio Bibliorum extrinsecus hæc posita leguntur et secunda manu. Denique codex Corbeiensis litteris uncialibus descriptus ante nongentos annos, qui in bibliotheca S. Germani habet numerum 660, nihil retinet alie-

num a textu Hebraico, sed puram hic repræsentat versionem Hieronymianam, ut nos edidimus: porro additamentum prius desumptum est ex LXX interpretibus, posterius e versu 10 capituli subsequentis. MART.

— Illud sententiolæ addititium, *sicut Domino placuit, ita factum est*, quod hic ex Græco interserunt nedum vulgati libri, sed et plerique omnes, quos Martian. laudat, mss. penitus ignorat ad Hebraici contextus fidem antiquiss. Palatinus. sequiori autem manu in altero reginæ Suecorum ascribitur.

⁴ Hic quoque addunt Vulgati *labiis suis*, quas voces ex subsequentis capituli versu decimo derivari perspicuum est, cum ne ipsi quidem LXX habeant. Sunt nihilominus in uno Palatino ms.

⁵ Idem Palat. ms. cum Vulg. libris *in faciem benedicit*.

Ecce in manu tua est, verumtamen animam illius A
 serva. Egressus igitur Satan a facie Domini, per-
 cussit Job ulcere pessimo a planta pedis usque ad
 verticem ejus : qui testa saniem radebat, sedens
 in sterquilinio. Dixit autem illi uxor sua : Adhuc
 tu permanes (Al. permanens tu) in simplicitate
 tua? Benedic Deo, et morere. Qui ait ad illam :
 Quasi una de stultis¹ locuta es. Si bona suscepimus
 de manu Dei, mala quare non suscipiamus? In
 omnibus his non peccavit Job labiis suis. Igitur au-
 dientes tres amici Job omne malum quod accidisse²
 ei, venerunt singuli de loco suo, Eliphas Thema-
 nites, et Baldad Suites, et Sophar Naamathites.
 Condixerant enim, ut pariter venientes [visitarent
 eum, et consolarentur. Cumque levassent procul
 oculos suos, non cognoverunt, sciissisque vestibus
 sparserunt pulverem super caput suum in cœlum. B
 Et sederunt cum eo in terra septem diebus et sep-
 tem noctibus, et nemo loquebatur ei verbum : vi-
 debant enim dolorem esse vehementem :

POST HÆC APERUIT JOB OS SUUM, ET MALEDIXIT DIEI
 SUO, ET LOCUTUS EST.

(Cap. III.) Pereat dies in qua natus sum,
 et nox in qua dictum est : Conceptus est homo.
 Dies ille vertatur in tenebras,
 non requirat eum Deus desuper,
 et non illustret (Al. illustretur) lumine.
 Obscurent eum tenebræ, et umbra (Al. umbræ)
 mortis,
 occupet eum caligo, et involvatur amaritudine.
 Noctem illam tenebrosus turbo possideat,
 non computetur in diebus anni,
 nec numeretur in mensibus.
 Sit nox illa solitaria
 nec laude digna :
 Maledicant ei qui maledicunt diei,
 qui parati sunt suscitare Leviathan.
 Obtenebrentur stellæ caligine ejus :
 exspectet lucem, et non videat,
 nec ortum surgentis auroræ :
 Quia non conclusit ostia ventris, qui portavit me,
 nec abstulit mala ab oculis meis.
 Quare non in vulva mortuus sum,
 egressus ex utero non statim perii?
 Quare exceptus genibus?
 cur lactatus uberibus?
 Nunc enim dormiens silerem,
 et somno meo requiescerem :
 Cum regibus et consulibus terræ,
 qui ædificant sibi solitudines :
 Aut cum principibus, qui possident aurum,
 et replent domos suas argento :
 Aut sicut abortivum absconditum non subsisterem,
 vel qui concepti non viderunt lucem. (Al. solem.)
 Ibi impii cessaverunt a tumultu,
 et ibi requieverunt fessi robore.
 Et quondam vincti pariter sine molestia,
 non audierunt vocem exactoris.
 Parvus et magnus ibi sunt,
 et servus liber a domino suo³.
 Quare data est misero lux,

¹ Eucleatius cum Vulgatis habet Reginæ ms. *de stultis mulieribus* : in Hebræo tamen *mulieribus* proprie non est additum.

² Mss. Colbertinus codex Aniciensis sextam hic loci adhibet divisionem, quam inscribit titulo *libri sexti* : quasi in plures libros partitum esset volumen Jobi. MART.

³ Haud bene Regin. ms. *Non inveniunt*. Satis au-

et vita his, qui in amaritudine animæ sunt?
 Qui exspectant mortem, et non venit⁴, quasi effo-
 dientes thesaurum :
 Gaudentque vehementer
 cum invenerint sepulcrum.
 Viro cujus abscondita est via,
 et circumdedit eum Deus tenebris?
 Antequam comedam, suspiro :
 et tanquam inundantes aquæ, sic rugitus meus :
 Quia timor, quem timebam, evenit mihi :
 et quod verebar. accidit.
 Nonne dissimulavi?
 nonne silui?
 nonne quievi?
 et venit super me indignatio.

RESPONDENS AUTEM ELIPHAZ THEMANTITES, DIXIT :

(Cap. IV.) Si cœperimus loqui tibi (Al. tecum,) for-
 sitan moleste accipies,
 sed conceptum sermonem tenere quis possit
 (Al. poterit)?
 Ecce docuisti multos,
 et manus lassas roborasti :
 Vacillantes confirmaverunt sermones tui, et genua
 tremantia confortasti (Al. confirmasti) :
 Nunc autem venit super te plaga, et defecisti :
 tetigit te, et conturbatus es.
 Ubi est timor tuus, fortitudo tua, patientia tua (Al.
 patientia tua, fortitudo tua),
 et perfectio viarum tuarum?
 Recordare, obsecro te, quis unquam innocens
 perierit?
 aut quando recti deleti sunt (Al. sint)?
 Quin potius vidi eos, qui operantur iniquitatem,
 et seminant dolores, et metunt eos,
 Flante Deo, perisse,
 et spiritu iræ ejus⁴ esse consumptos :
 Rugitus leonis, et vox lænæ,
 et dentes catulorum leonum contriti sunt.
 C Tigris periit, eo quod non haberet prædam,
 et catuli leonis dissipati sunt.
 Porro ad me dictum est verbum absconditum,
 et quasi furtive suscepit auris mea venas susurri
 ejus.
 In horrore visionis nocturnæ,
 quando solet sopor occupare homines :
 Pavor tenuit me, et tremor,
 et omnia ossa mea perterrita sunt :
 Et cum spiritus, me præsentem, transiret,
 inhorruerunt pili carnis meæ.
 Stetit quidam, cujus non agnoscebam vultum,
 imago coram oculis meis,
 et vocem quasi auræ lenis audivi.
 Numquid homo, Dei comparatione justificabitur,
 Aut factore suo purior erit vir?
 Ecce qui serviunt ei, non sunt stabiles :
 et in angelis suis reperit pravitatem :
 Quanto magis hi qui habitant domos luteas,
 qui terrenum habent fundamentum,
 D consumerentur velut a tineæ?
 De mane usque ad vesperam succidentur :
 et quia nullus intelligit, in æternum peribunt.
 Qui autem reliqui fuerint, auferentur ex eis :
 morientur, et non in sapientia.
 (Cap. V.) Voca ergo, si est qui tibi respondeat,
 et ad aliquem sanctorum convertere.
 Vere stultum interficit iracundia,
 et parvulum occidit invidia.

tem curiose subsequentes duos versus, voce *The-
 saurum* exclusa, ita affert Palatinus : *Quasi qui
 effodientes gaudent vehementer*, etc. Et est tamen in
 Hebræo מַמְצוּיִים quod nomen, sin minus fortasse
thesaurum, certe reconditum aliquid occultumque
 sonat.

⁴ In eodem ms. *oris ejus*, pro *ira* legitur, dissen-
 tiente Hebræo textu.

Ego vidi stultum firma radice,
 et maledixi pulchritudini ejus statim,
 Longe sicut filii ejus a salute,
 et conterentur in porta, et non erit qui eruat.
 Cujus messem famelicus comedet.
 et ipsum rapiet armatus,
 et ebibent sitientes divitias ejus.
 Nihil in terra sine causa sit,
 et de humo non oritur dolor.
 Homo ad laborem nascitur,
 et avis ad volatum.
 Quamobrem ego deprecabor Dominum,
 et ad Deum ponam eloquium meum :
 Qui facit magna et inscrutabilia,
 et mirabilia absque numero :
 Qui dat pluviam super faciem terræ,
 et irrigat aquis univerea :
 Qui ponit humiles in sublimi,
 et mœrentes erigit sospitate :
 Qui dissipat cogitationes malignorum,
 ne possint implere manus eorum quod ceperant.
 Qui apprehendit sapientes in astutia eorum,
 et consilium pravorum dissipat :
 Per diem incurrent tenebras,
 et quasi in nocte sic palpabunt in meridie.
 Porro salvum faciet (*Vulg. interserunt egenum*) a
 gladio oris eorum¹
 et de manu violenti pauperem.
 Et erit egeno spes,
 iniquitas autem contrahet os suum.
 Beatus homo, qui corripitur a Deo :
 increpationem ergo Domini ne reprobes :
 Quia ipse vulnerat, et medetur :
 percutit, et manus ejus sanabunt.
 In sex tribulationibus liberabit te,
 et in septima non tanget te malum.
 In fame eruet te de morte²
 et in bello de manu gladii.
 A flagello linguæ absconderis,
 et non timebis calamitatem cum venerit
 In vastitate et fame ridebis,
 et bestias (*Al. bestiam*) terræ non formidabis.
 Secum cum lapidibus regionum pactum tuum,
 et bestię terræ pacificę erunt tibi.
 Et scies quod pacem habeat tabernaculum tuum,
 et visitans speciem tuam, non peccabis.
 Scies quoque quoniam multiplex erit semen tuum,
 et progenies tua quasi herba terrę³
 Ingredieris in abundantia sepulcrum,
 sicut infertur acervus in tempore suo⁴.
 Ecce, hoc, ut investigamus, ita est :
 quod auditum, mente pertracta.

RESPONDENS AUTEM JOB DIXIT :

(*Cap. VI.*) Utinam appenderentur peccata mea,

A quibus iram merui :
 et calamitas, quam palior, in statera,
 quasi arena maris hæc gravior appareret :
 Unde, et verba mea dolore⁵ sunt plena :
 quia sagittę Domini in me sunt :
 Quarum indignatio ebibit spiritum meum,
 et terrores Domini militant contra me.
 Numquid rugiet onager cum habuerit herbam ?
 aut mugiet bos cum ante præsepe plenum ste-
 terit ?
 Aut poterit comedi insulsum, quod non sale con-
 ditum ?
 aut potest aliquis gustare, quod gustatum affert
 mortem⁶ ?
 Quę prius tangere nolebat anima mea,
 nunc præ angustia, cibi mei sunt.
 Quis det, ut veniat petitio mea :
 et quod exspecto, tribuat mihi Deus ?
 et qui cępit, ipse me conterat ?
 B Solvat manum suam, et succidat me ?
 Et hæc mihi sit consolatio,
 ut affligens me dolore, non parcat,
 nec contradicam sermonibus Sancti.
 Quę est enim fortitudo mea, ut sustineam ?
 aut quis finis meus, ut patienter agam ?
 Nec fortitudo lapidum fortitudo mea,
 nec caro mea ænea (*Al. ærea*) est.
 Ecce, non est auxilium mihi in me,
 et necessarii quoque mei recesserunt a me.
 Qui tollit ab amico suo misericordiam.
 timorem Domini derelinquit.
 Fratres mei præterierunt me,
 sicut torrens qui raptim transit in convallibus.
 Qui timent pruina, irruet super eos nix,
 tempore, quo fuerint dissipati, peribunt :
 et ut incaluerit (*Al. incaluerint*), solventur de
 loco suo.
 Involutę sunt semitę gressuum eorum :
 ambulabunt in vacuum, et peribunt.
 C Considerate semitas Thema (*Al. Theman*), itinera
 Saba (*Al. Sabain*),
 et exspectate (*Al. spectate*) paulisper,
 Confusi sunt, quia speraverunt (*Al. speravi*)
 venerunt quoque usque ad me, et pudore coo-
 perti sunt.
 Nunc venistis :
 et modo videntes plagam meam, timetis.
 Numquid dixi : Afferte mihi,
 et de substantia vestra donate mihi ?
 Vel, Liberate me de manu hostis,
 et de manu robustorum eruite me ?
 Docete me, et ego tacebo :
 et si quid forte ignoravi, instruite me :
 Quare detraxistis sermonibus veritatis,
 cum e vobis nullus sit qui possit arguere (*Al. add.*

¹ Regius codex addidit *egenum*, quod abest in Hebræo, ut et in Canone S. Germani, et aliis mss. D codicibus melioris notę. MART.

² Verba *de morte*, et in bello antiquarii oscitantia desiderantur, quem ejusdem *de* vocolę recursus deceperit.

³ Idem ms. *quasi arena*, pro *herba* : haud vere.

⁴ Quidam Vulgati libri addunt *iritic*, et vero est in Hebræo, כעלית גדיש.

⁵ Quod habet hic Palatin. ms., *dolo* pro *dolore*, antiquarii culpę tribuo, nisi si quis de industria eam vocem mutaverit criticus, qui observavit apud LXX φῦλα verba hæc dici, id est *mala*, non *dolore plena*. Hebr. vocat *absorpta*.

⁶ Post ista iusertus legitur in utroque exemplari Canonis sequens versiculus : *Animę enim esurienti etiam amara dulcia esse videntur*. Quę verba emendator codicis San-Germanensis litura delevit. Huc translata videntur e capite xvii Proverbiorum, *quis vers. 7 eadem sententia posita reperitur* : Et

anima esuriens etiam amarum pro dulci sumet. Veteres Bibliorum Concordantię monent jam dictum versiculum exstare Job vi, 6 MART.

— Verba textus בריר חלכות, se legisse aliter S. Pater, id est, בריר לכות, notat hac ipsa interpretatione sua, *affert mortem*. Hebręa vero lectio tametsi varie ab interpretibus redditur, ac sunt qui *Chalamuth* velint *albumen ovi* significare : fere tamen exponitur concinniori sensu de saliva dormientis : nam *Chalamoth* proprie *somnia* interpretantur. Atque hæc quidem sententia exsurget : *Aut potest aliquis gustare salivam somniorum*, id est, *salivam cum dormit*. Porro e nostris mss. subjungit Palatinus eum versiculum, *Animę enim esurienti etiam amara dulcia esse videntur*, quem et Martian. in uno alteroque e suis invenit, monueratque ex cap. xxvii, vers. 7. Proverbium desumptum esse, hucque translatum ; tametsi Bibliorum concordantię pro genuino hujus apud Jobum loci laudent.

me) ?

Ad increpandum tantum eloquia concinnatis,
et in ventum verba profertis.

Super pupillum irrucitis,
et subvertere nitimini amicum vestrum.

Verumtamen quod cœpistis, explete :
præbete aurem, et videte an mentiar.

Respondete, obsecro, absque contentione :
et loquentes id quod justum est, judicate.

Et non invenietis in lingua mea iniquitatem,
nec in faucibus meis stultitia personabit.

(Cap. VII.) Militia est vita hominis super terram :
et sicut dies mercenarii dies ejus.

Sicut servus desiderat umbram,
et sicut mercenarius præstolatur finem operis sui

Sic et ego habui menses vacuos,
et noctes laboriosas enumeravi mihi.

Si dormiero, dico (Al. dicam) : Quando consurgam?
et rursum expectabo vesperam¹,

et replebor doloribus usque ad tenebras.

Induta est caro mea putredine et sordibus pulveris,
cutis mea aruit, et contracta est.

Dies mei velocius transierunt quam a texente tela
succiditur,

et consumpti sunt absque ulla spe.

Memento quia ventus est vita mea,
et non revertetur oculus meus, ut videat bona.

Nec aspiciet me visus hominis :
oculi tui in me, et non subsistam.

Sicut consumitur² nubes, et pertransit :
sic qui descenderit ad inferos, non ascendet.

Nec revertetur ultra in domum suam,
neque cognoscet eum amplius locus ejus.

Quapropter et ego non parcam ori meo
loquar in tribulatione spiritus mei :
confabulabor cum amaritudine³ animæ meæ.

Numquid mare sum ego, aut cetus,
quia circumdedisti me carcere?

Si dixero : Consolabitur me lectulus meus,
et revelabor loquens mecum in stratu meo :

Terrebis me per somnia,
et per visiones horrore concuties.

Quam ob rem elegit suspendium anima mea,
et mortem ossa mea.

Desperavi, nequaquam ultra jam vivam :
parce mihi, nihil enim sunt dies mei.

Id est homo, quia magnificas eum ?
aut quia ponis (Al. quid appones) erga eum⁴ cor
tuum ?

Visitas eum diluculo,
et subito probas illum :

Usquequo non parcis mihi,
nec dimittis me ut glutiam salivam meam ?

Peccavi, quid faciam tibi, o custos hominum ?
quare posuisti me contrarium tibi,
et factus sum mihimetipsi gravis ?

Cur non tollis peccatum meum,
et quare non auferis iniquitatem meam ?

Ecce, nunc in pulvere dormiam :

Et si mane me quæsieris, non subsistam.

¹ Regiæ ms. ad vesperam, quam vocem mox ipse Palatin. præfert pro ad tenebras.

² Haud bene ad seriem contextus et mss. fidem legerat Martian. si consumitur. Mox habet Regiæ ms. descendit pro descenderit.

³ Codex Palatin. confabu'or in amaritudine

⁴ Idem ms. ponis circa eum : et paulo post, Non parces mihi, nec dimittis mihi, ut, etc.

⁵ Iterum amanuensis sive incuria, sive perversa cura in Palatin. ms. solidus iste versiculus, Si mundus et rectus incesseris, desideratur. Vulg. autem libri incesserit legunt.

⁶ Regiæ ms. Interrogari, moxque cohærenter, investigavi : haud vere.

⁷ Hebraico אַחֻ אוּ achiu seu achou, quod Hieronymus Genes. xli, 18 loca palustria interpretatur :

A RESPONDENS AUTEM BALDAD SUITES, DIXIT :

(Cap. VIII.) Usquequo loqueris talia,
et spiritus multiplex sermones oris tui ?

Numquid Deus supplantat iudicium :
et omnipotens subvertit quod justum est ?

Etiam si filii tui peccaverunt ei,
et dimisit eos in manu iniquitatis suæ :

Tu tamen si diluculo consurrexeris ad Deum,
et Omnipotentem fueris deprecatus :

Si mundus et rectus incesseris⁵,
statim evigilabit ad te,

et peccatum reddet habitaculum justitiæ tuæ :

In tantum, ut priora tua fuerint parva,
et novissima tua multiplicentur nimis.

Interroga⁶ enim generationem pristinam,
et diligenter investiga patrum memoriam :

(hesterni quippe sumus, et ignoramus quoniam
sicut umbra dies nostri sunt super terram.)

Et ipsi docebunt te :

loquentur tibi, et de corde suo proferent eloquia

Numquid virere potest scirpus absque humore :
aut crescere⁷ biblus sine aqua :

Cum adhuc sit in (Al. adhæsit in) flore, nec car-
patur manu,

ante omnes herbas arescit :

Sic viæ omnium qui obliviscuntur Deum,
et spes hypocritæ peribit :

Non ei placebit recordia sua,
et sicut tela aranearum fiducia ejus.

Innitetur super domum suam, et non stabit :
fulciet eam, et non consurget :

Humectus videtur antequam veniat sol,
et in ortu suo germen ejus egredietur (Al. egre-
diatur.)

Super acervum petrarum radices ejus densabuntur
et inter lapides commorabitur.

Si absorbuerit eum de loco suo,
negabit eum, et dicet : Non novi (Al. vidi) te.

C Hæc est enim lætitiæ viæ ejus.
ut rursum (Al. sursum) de terra alii germinentur

Deus non projiciet simplicem,
nec porriget (Al. porrigit) manum malignis :

Donec impleatur risu os tuum,
et labia tua júbilo.

Qui oderunt te, induentur confusione :
et tabernaculum impiorum non subsistet.

ET RESPONDENS⁸, AIT :

(Cap. IX.) Vere scio quod ita sit,
et quod non justificetur homo compositus (Al. com-
paratus) Deo.

Si volerit contendere cum eo,
non poterit ei respondere unum pro mille.

Sapiens corde est, et fortis robore :
quis restitit (Al. resistet) ei, et pacem habuit ?

Qui transtulit montes, et nescierunt
hi quos subvertit in furore suo,

D Qui commovet (Al. commovit) terram de loco suo,
et columnæ ejus concutiuntur.

Qui præcipit soli, et non oritur (Al. orietur),

hic autem biblum vertit juxta fidem utriusque exem-
plaris Canonis Hebraicæ veritatis. Septuaginta

cum ahi legissent in libro Geneseos, pratum hoc
loco interpretati sunt. De ahi vero iterum audien-
dus Hieronymus in Quæst. Hebraicis : « Bis, inquit,

in Genesi scriptum est achi, et neque Græcus sermo
est, nec Latinus. Sed et Hebræus ipse corruptus
est : dicitur enim in ahi, hoc est in palude. Sed

quia vau littera apud Hebræos, et iob similes sunt
et magnitudine differunt : pro ahi achi Septuaginta

Interpretes transtulerunt, et secundum consuetudi-
nem suam ad exprimendam duplicem aspirationem

הַעֵץ in Hebræo, χ Græcam litteram copulaverunt.

MART.

⁸ Addit Regiæ mss. Job nomen, quod et in He-
braico exemplari hic resonat.

stellas claudit quasi sub signaculo :
 Qui extendit cœlos solus,
 et graditur super fluctus maris.
 Qui facit Arcturum, et Oriona, et Hyadas.
 et interiora austri.
 Qui facit magna, et incomprehensibilia,
 et mirabilia, quorum non est numerus.
 Si venerit ad me, non videbo : si abierit, non
 intelligam eum,
 Si repente interroget, quis respondebit ei ?
 vel quis dicere potes : Cur (*Al. add. ita*) facis ?
 Deus, cujus nemo iræ resistere potest,
 et sub qua curvantur (*Al. turbantur*) qui portant
 orbem.
 Quantus ergo sum ego, qui respondeam ei,
 et loquar verbis meis cum eo ?
 Qui etiam si habuero quidpiam justum, non res-
 pondebo,
 sed meum iudicem deprecabor ;
 et cum invocantem exaudierit me,
 non credo quod audierit (*Al. exaudierit*) vocem
 meam.
 In turbine enim conteret me,
 et multiplicabit vulnera mea etiam sine causa.
 Non concedit requiescere spiritum meum,
 et implet me a maritudinibus.
 Si fortitudo quæritur, robustissimus est :
 si æquitas iudicii, nemo pro me audet testimo-
 nium dicere.
 Si justificare me voluero, os meum condemnabit
 me : si innocentem ostendere, pravum me com-
 probabit.
 Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima
 mea,
 et tædebit me vitæ meæ.
 Unum est quod locutus sum,
 et innocentem et impium ipse consumit.
 Si flagellat, occidat semel,
 et non de pœnis innocentium rideat.
 Terra data est in manu (*Al. manus*) impii,
 vultum iudicium ejus operit.
 Quod si non ille est, quis ergo est ?
 Dies mei velociores fuerunt cursore :
 fugerunt, et non viderunt bonum.
 Pertransierunt quasi naves poma portantes,
 sicut aquila volans ad escam.
 Cum dixero : Nequaquam ita loquar :
 commuto faciem meam, et dolore torqueor.
 Verebar omnia opera mea,
 sciens quod non parceres delinquenti.
 Si autem et sic impius sum,
 quare frustra laboravi ?
 Si lotus fuero quasi aquis nivis,
 et fulserint velut mundissimæ manus meæ :
 Tanem sordibus intinges me,
 et abominabuntur me vestimenta mea.
 Neque enim viro qui similis mei est, respondebo :
 nec qui mecum in iudicio ex æquo possit audiri.
 Non est qui utrumque valeat arguere,
 et ponere manum suam in ambobus.
 Auferat a me virgam suam,
 et pavor ejus non me terreat.
 Loquar, et non timebo eum :
 neque enim possum metuens respondere.
 (*Cap. X.*) Tædet animam meam vitæ meæ,
 dimittam adversum me eloquium meum,
 loquar in amaritudine animæ meæ.
 Dicam Deo : Noli me condemnare :
 indica mihi cur me ita iudices ?
 Numquid bonum tibi videtur, si calumniaris (*Al.*
add. me).
 et opprimas me opus manuum tuarum,
 et consilium impiorum adjuves ?

A Numquid oculi carnei tibi sunt ?
 aut sicut videt homo, et tu videbis ? (*Al. vides*) ?
 Numquid sicut dies hominis dies tui,
 et anni tui sicut humana sunt tempora,
 Ut quæras iniquitatem meam,
 et peccatum meum scruteris ?
 Et scias quia nihil impium fecerim,
 cum sit nemo qui de manu tua possit eruere (*Al.*
evadere).
 Manus tuæ plasmaverunt me,
 et fecerunt me totum in circuitu (*Al. gyro*) :
 et sic repente præcipitas me ?
 Memento, quæso, quod sicut lutum feceris me,
 et in pulverem reduces me.
 Nonne sicut lac mulsisti me,
 et sicut caseum me coagulasti !
 Pelle et carnibus vestisti me,
 et ossibus et nervis compegisti me :
 Vitam et misericordiam tribuisti mihi, et visitatio
 tua custodivit spiritum meum.
B Licet hæc celes in corde tuo,
 tamen scio quia universorum memineris.
 Si peccavi, et ad horam pepercisti mihi :
 cur ab iniquitate mea mundum me esse non pa-
 teris ?
 Et si impius fuero, vae mihi est :
 et si justus, non levabo caput,
 saturatus afflictione et miseria.
 Et propter superbiam quasi lænam capies me,
 reversusque mirabiliter me crucias.
 Instauras testes tuos contra me,
 et multiplicas iram tuam adversus me,
 et pœnæ militant in me.
 Quare de vulva eduxisti me ?
 qui utinam consumptus essem,
 ne oculus me (*Al. meus*) videret.
 Fuissem quasi non essem,
 de utero translatus ad tumulum.
C Numquid non paucitas dierum meorum finiatur
 brevi ?
 dimitte ergo me, ut plangam pandulum
 dolorem meum :
 Antequam vadam, et non revertar ad terram tene-
 brosam,
 et opertam mortis caligine :
 Terram miseriæ et tenebrarum,
 Ubi umbra mortis² et nullus ordo,
 et sempiternus horror inhabitans (*Al. inhabitat*)
 RESPONDENS AUTEM SOPHAR NAAMATHITES, DIXIT :
 (*Cap. XI.*) Numquid qui multa loquitur, et non au-
 diet ?
 aut vir verbosus justificabitur ?
 Tibi soli tacebunt homines ?
 et cum cæteros irriseris, a nullo confutaberis ?
 Dixisti enim : Purus est sermo meus,
 et mundus sum in conspectu tuo.
D Atque utinam Deus loqueretur tecum,
 et aperiet labia sua tibi.
 Ut ostenderet tibi secreta sapientiæ,
 et quod multiplex esset lex ejus :
 Et intelligeres quod multo minora exigaris a Deo
 (*Al. ab eo*),
 quam meretur iniquitas tua.
 Forsitan vestigia Dei comprehendes,
 et usque ad perfectum Omnipotentem reperies³ ?
 (h. Numquid) vestigia Dei comprehendes, aut
 usque ad perfectum Omnipotentem reperies ?
 Excelsior cœlo est et quid facies ?
 profundior inferno, et unde cognosces ?
 Longior terra mensura ejus,
 et latior mari.
 Si subverterit omnia, vel in unum coarctaverit.

¹ Canon Carcassonensis, *Et tu vides ?* Idem post septem versus, *Et fecerunt me totum in gyro ?* MART.

² Palatin. ms., *sub umbra mortis*.

quis contradicet ei?
 Ipse enim novit hominum vanitatem;
 et videns iniquitatem, nonne considerat?
 Vir vanus in superbiam erigitur,
 et tanquam pullum onagri se liberum natum
 putat.
 Tu autem firmasti cor tuum,
 et expandisti ad eum manus tuas.
 Si iniquitatem, quæ est in manu tua¹, abstuleris a te
 et non manserit in tabernaculo tuo injustitia:
 Tunc levare poteris faciem tuam absque macula,
 et eris stabilis, et non timebis.
 Miseriæ quoque oblivisceris,
 et quasi aquarum quæ præterierunt, recordaberis.
 Et quasi meridianus (*Al. medianus*) fulgor consurget
 tibi ad vesperam,
 et cum te consumptum putaveris, orieris ut lu-
 cifer.
 Et habebis fiduciam, proposita tibi spe,
 et defossus securus dormies.
 Requiesces, et non erit qui te exterreat:
 et deprecabuntur faciem tuam plurimi.
 Oculi autem impiorum deficiunt,
 et effugium peribit ab eis,
 et spes eorum abominatio animæ.
 RESPONDENS AUTEM JOB, DIXIT:
 (*Cap. XII.*) Ergo vos estis soli homines,
 et vobiscum morietur² sapientia:
 Et mihi est cor, sicut et vobis,
 nec inferior vestri sum:
 quis enim hæc, quæ notis, ignorat?
 Qui deridetur ab amico suo sicut ego,
 invocabit Deum et exaudiet (*Al. exaudit*) eum:
 deridetur enim justis simplicitas.
 Lampas contempta apud cogitationes divitum,
 parata ad tempus statutum (*Al. constitutum*).
 Abundant tabernacula prædonum,
 et audacter provocant Deum,
 cum ipse dederit omnia in manibus eorum,
 Nimirum interroga jumenta, et docebunt te:
 et volatilia cæli, et indicabunt tibi.
 Loquere terræ, et respondebit tibi;
 et narrabunt³ pisces maris.
 Quis ignorat quod omnia hæc manus Domini fecerit?
 In cujus manu anima omnis viventis,
 et spiritus universæ carnis hominis.
 Nonne auris verba dijudicat,
 et fauces comedentis, saporem?
 In antiquis est sapientia,
 et in multo tempore prudentia.
 Apud ipsum est sapientia et fortitudo,
 ipse habet consilium et intelligentiam.
 Si destruxerit, nemo est qui ædificet:
 et si incluserit hominem, nullus est qui aperiat.
 Si continuerit aquas, omnia siccabuntur:
 et si emisit eas, subvertent terram.
 Apud ipsum est fortitudo et sapientia⁴ (*h. lex*):
 ipse novit et decipientem,
 et eum qui decipitur,
 Adducit consiliarios in stultum finem,
 et iudices in stuporem.
 Balteum regum dissolvit,

¹ Contrario sensu cum negandi particula in Re-
 ginæ ms. legitur, quæ non est in manu tua. Om-
 nino perperam.

² Idem ms. *morabitur*: Hebr. tamen, תָּמוּת dis-
 sentiente.

³ Interserit Palatinus ms. *tibi*, quæ vox in He-
 bræo quoque textu sonat: לְךָ.

⁴ Verbum Hebraicum תְּשׁוּבָה *thusia* multifariam in-
 terpretatur Hieronymus. Nam aliquando in *sapien-*
tiam et in *prudentiam* vertit, ut hoc loco Jobi, et
 infra cap. xxvi, 6, vel 3 in Vulgata Latina. Inter-
 dum *salutem* transtulit, *justitiam* et *æquitatem*. *Le-*
gem denique interpretatur supra cap. xi, 14, in Vulg.

A et præcingit fune renes eorum,
 Ducit sacerdotes inglorios,
 et optimates supplantat:
 Commutans labium veracium,
 et doctrinam senum auferens,
 Effundit despectionem super principes,
 eos, qui oppressi fuerant, relevans.
 Qui relevat profunda de tenebris.
 et producit in lucem umbra (*Al. umbras*) mortis.
 Qui multiplicat gentes et perdit eas,
 et subversa in integrum restituit (*Al. restituet*),
 Cui immutat cor principum populi terræ,
 et decipit eos ut frustra incedant per invium:
 Palpabunt quassi in tenebris, et non in luce,
 et errare eos faciet quasi ebrios (*h. ebrium*).
 (*Cap. XIII.*) Ecce omnia (*Al. add. hæc*) vidit oculus
 meus,
 et audivit auris mea, et intellexi singula,
 Secundum scientiam vestram et ego novi:
 nec inferior vestri sum:
 B Sed tamen ad Omnipotentem loquar,
 et disputare cum Deo cupio:
 Prius vos ostendens fabricatores mendacii,
 et cultores perversorum dogmatum,
 Atque utinam taceretis,
 ut putaremini esse (*Al. putarentur inter se*) sa-
 pientes.
 Audite ergo correptiones meas.
 et iudicium labiorum meorum attendite,
 Numquid Deus indiget vestro mendacio,
 ut pro illo loquamini dolos?
 Numquid faciem ejus accipitis (*Al. accepistis*),
 et pro Deo judicare nitimini?
 Aut placebit ei quem celare (*Al. celari*) nihil potest?
 aut decipietur, ut homo, vestris fraudulentis?
 Ipse vos arguet,
 quoniam in abscondito faciem ejus accipitis.
 Statim ut se commoverit, turbabit vos,
 et terror ejus irruet super vos.
 C Memoria vestra comparabitur cineri,
 et redigentur in lutum cervicis vestræ.
 Tacete paulisper, ut loquar
 quodcumque (*Al. quæcumque*) mihi mens sugges-
 serit (*Al. suggerit*).
 Quare lacero carnes meas dentibus meis,
 et animam meam porto in manibus meis?
 Etiam si occiderit me, in ipso sperabo,
 verumtamen vias meas in in conspectu ejus arguam
 (*Al. tac. arguam*).
 Et ipse erit salvator meus:
 non enim veniet in conspectu ejus omnis hypocrita.
 Audite sermonem meum,
 et ænigmata percipite auribus vestris.
 Si fuero iudicatus,
 scio quo justus inveniar.
 Quis est qui iudicetur mecum? veniat in iudicio⁵
 (*h. non habet, veniat in iudicio*).
 quare tacens consumor?
 D Duo tantum ne facias mihi,
 et tunc a facie tua non absconda:
 Manum tuam longe fac a me,
 et formido tua non me terreat.

⁵ *Et quod multiplex esset lex ejus*. Itaque scho-
 liastes mutuari potuit ab ipso Hieronymo adnotatio-
 nem præsentem: vel ab Hebræorum doctoribus,
 qui *thusia* significare volunt, *sapientiam legem* ac
fortitudinem. MART.

⁶ Codex Colbertinus Aniciensis, et alter Majoris
 Monasterii prope Turones habent solummodo *veniat*;
 aliquot alii veteres addebant prima manu, *in iudicio*
 sed expunctum est ab emendatoribus. Exemplaria
 Canonis secuti sumus, ut par erat. MART.

—Equidem verba, *veniat in iudicio*, quemadmodum
 a scholiaste notatum est, Hebr. textus nescit. In
 nostris quoque mss. ut et in Vulgatis libris unum ve-

Voca me. et (*Al. add. ego*) respondebo tibi :
aut certe loquar, et tu responde mihi.
Quantas habeo iniquitates et peccata ?
scelera mea et delicta ostende mihi.
Cur faciem tuam abscondis,
et arbitraris me inimicum tuum ?
Contra folium, quod vento rapitur, ostendis poten-
tiam tuam,
et stipulam siccam persequeris :
Scribis enim contra me amaritudines,
et consumere me vis peccatis (*h. et hæreditare
facies me peccata*) adolescentiæ meæ.
Posuisti in nervo pedem meum,
et observasti omnes semitas meas,
et vestigia pedum meorum considerasti :
Qui quasi putredo consumendus sum,
et quasi vestimentum quod comeditur a tineâ.
(*Cap. XIV.*) Homo natus de muliere,
brevis vivens tempore. repletur multis miseriis.
Qui quasi flos egreditur et conteritur,
et fugit (*Al. fugiet*) velut umbra, et nunquam in
eodem statu permanet.
Et dignum ducis super hujuscemodi aperire oculos
tuos, et adducere eum tecum in iudicium ?
Quis potest facere mundum de immundo conceptum
semine ?
nonne tu qui solus es ?
Breves dies hominis sunt,
numerus mensium ejus apud te est :
constituisti terminos ejus, qui præteriri non po-
terunt.
Recede paululum ab eo, ut quiescat,
donec optata veniat, quasi (*Al. sicut*) mercenarii
dies ejus.
Lignum habet spem :
si præcisum fuerit, rursum virescit,
et rami ejus pullulant.
Si senuerit in terra radix ejus,
et in pulvere mortuus fuerit truncus illius,
Ad odorem aquæ germinabit,
et faciet comam quasi cum primum plantatum est :
Homo vero cum mortuus fuerit,
et nudatus atque consumptus, ubi quæso est ?
Quomodo si recedant aquæ de mari,
et fluvius vacuefactus arescat :
Sic homo cum dormierit, non resurget,
donec atteratur cælum, non evigilabit,
nec consurget de somno suo.
Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me,
et abscondas me, donec pertranseat furor tuus,
et constituas mihi tempus, in quo recorderis mei ?
Putasne mortuus homo rursum vivat ?
cunctis diebus, quibus nunc milito,
expecto donec veniat immutatio mea.
Vocabis me, et ego respondebo tibi :
operi manuum tuarum porriges dexteram,
Tu quidem gressus meos dinumerasti,
sed parces (*Al. parce*) peccatis meis.
Signasti quasi in sacco delicta mea.
sed curasti iniquitatem meam.
Mons cadens defluit,
et saxum transfertur de loco suo.
Lapides excavant aquæ,
et alluvione paulatim terra consumitur :
et hominem ergo similiter perdes.
Roborasti eum paululum ut in perpetuum transiret :
immutabis faciem ejus, et emittes (*Al. ut emittas*)
eum.

niat, verbum reperire est. Reginæ autem codex in
his quoque variat, quis est qui iudicet me cum veniat
... quare, etc.

¹ Ms. Regin. adducere eum in iudicio, exclusa te-
cum voce, quæ tamen in archetypo resonat.

² Legit Palat. ms donec recorderis mei, et mox vi-

A Sive nobiles fuerint filii ejus,
sive ignobiles, non intelliget.
Attamen caro ejus dum vivet dolebit.
et anima illius super semetipso (*Al. semetipsum*)
lugebit.

RESPONDENS AUTEM ELIPHAZ THEMANITES, DIXIT :

(*Cap. XV.*) Numquid sapiens respondebit quasi in
ventum loquens,
et implebit ardore stomachum suum ?

Arguis verbis eum qui non est æqualis tibi (*Al. tui*),
et loqueris quod tibi non expedit.

Quantum in te est, evacuasti timorem,
et tulisti preces coram Deo.

Docuit enim iniquitas tua (*Al. tac. tua*) os tuum,
et imitatis linguam (*Al. verba*) blasphemantium.

Condemnabit te os tuum, et non ego :
et labia tua respondebunt tibi,

B Numquid primus homo tu natus es,
et ante colles formatus ?

Numquid consilium Dei audisti,
et inferior te erit ejus sapientia ?

Quid nosti quod ignoremus ?

quid intelligis quod nesciamus ?

Et senes et antiqui sunt in nobis,
multo (*Al. multi*) vetustiores quam patres tui.

Numquid grande est ut consoletur te Deus ?
sed verba tua prava hoc prohibent.

Quid te elevat cor tuum,
et quasi magna cogitans, attonitos habes oculos ?

Quid tumet contra Deum spiritus tuus,
ut proferas de ore tuo hujuscemodi sermones ?

Quid est homo, ut immaculatus sit,
et ut justus appareat natus de muliere ?

Ecce inter sanctos ejus nemo immutabilis,
et cæli non sunt mundi in conspectu ejus.

Quanto magis abominabilis et inutilis homo.
qui bibit quasi aquas iniquitatem !

C Ostendam tibi, audi me ³ :

quod vidi, narrabo tibi.

Sapientes constituentur,
et non abscondunt patres suos.

Quibus solis data est terra,
et non transivit alienus per eos.

Cunctis diebus suis impius superbit,
et numerus annorum incertus est tyrannidi ejus.

Sonitus terroris semper in auribus illius :
et cum pax sit, ille (*Al. add. semper*) insidias
suspiciatur.

Non credit quod reverti possit de tenebris ad
lucem ⁴,

circumspectans undique gladium.

Cum se moverit ad quærendum panem,
novit quod paratus sit in manu ejus tenebrarum
dies.

Terrebit eum tribulatio,
et angustia vallabit eum,

D sicut regem qui præparatur ad prælium,
Tetendit enim adversus Deum manum suam,
et contra Omnipotentem reboratus est.

Cucurrit adversus eum erecto collo,
et pingui cervice armatus est.

Operuit faciem ejus crassitudo,
et de lateribus ejus arvina dependet.

Habitabit in civitatibus desolatis,
et in domibus desertis, quæ in tumulos sunt
redactæ.

Non ditabitur, nec perseverabit substantia ejus,
nec mittet in terra radicem suam.

vel pro vivat : denique verbus expecto prætermittit.

³ Regin. ms., Ostendam tibi quod vidi : audi me,
narrabo tibi.

⁴ Voces ad lucem, quæ neque in Hebræo sunt
textu, omnium optime Palatin. ms. tacet.

Non recedet de tenebris :

ramos ejus arefaciet flamma,
et auferetur spiritus oris sui.

Non credat frustra errore deceptus,
quod aliquo pretio redimendus sit.

Antequam dies ejus impleantur, peribit :
et manus ejus arescent;

Lædetur quasi vinea in primo flore botrus ejus,
et quasi oliva projiciens (Al. projicient) florem
suum.

Congregatio enim hypocritæ sterilis,
et ignis devorabit tabernacula eorum,
qui munera libenter accipiunt.

Concepit dolcrem, et peperit iniquitatem,
et uterus ejus præparat dolos,

RESPONDENS AUTEM JOB, DIXIT :

(Cap. XVI.) Audivi frequenter talia,
consolatores onerosi omnes vos estis.

Numquid habebunt finem verba ventosa ?
aut aliquid tibi molestum est si loquaris ?

Poteram et ego similia vestri loqui :
atque utinam esset anima vestra pro anima mea :

Consolarer et ego vos sermionibus,
et moverem caput meum super vos.

Roborarem vos ore meo :

et moverem labia mea, quasi parcens vobis.

Sed quid agam ?

Si locutus fuero, non quiescet dolor meus :
et si tacuero, non recedet a me.

Nunc autem oppressit me dolor meus.
et in nihilum redacti sunt omnes artus mei¹.

Rugæ meæ testimonium dicunt contra me,
et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam
contradicens mihi.

Collegit furorem suum in me,
et comminans mihi, infremuit contra me denti-
bus suis :

hostis meus terribilibus oculis me intuitus est. C

Aperuerunt super me ora sua,
exprobrantes percusserunt maxillam meam.

satiati sunt pœnis meis,
Conclusit me Deus apud iniquum,
et manibus impiorum me tradidit.

Ergo ille quondam² opulentus,
repente contritus sum ?

Tenuit cervicem meam, et confregit me,
et posuit me sibi quasi in signum.

Circumdedit me lanceis suis,
convulneravit lumbos meos, et non pepercit,
et effudit in terra viscera mea (h. sel meum.)

Concidit me vulnere super vulnus,
irruit in me quasi gigas.

Saccum consui super cutem meam,
et operui cinere carnem meam.

Facies mea intumuit a fletu,
et palpebræ meæ caligaverunt.

Hæc passus sum absque iniquitate manus meæ,
cum haberem mundas ad Deum preces,

Terra, ne operias sanguinem meum,
neque inveniat locum in te latendi clamor meus.

Ecce enim in cœlo testis meus,
et conscius meus in excelsis,

Verbosi mei amici³,
ad Deum stillat oculus meus.

Atque utinam sic judicetur (Al. judicaretur) vir cum
Deo,
quomodo judicatur filius hominis cum collega
suo.

A Ecce enim breves (Al. brevi) anni transecunt,
et semitam, per quam non revertar, ambulabo.

(Cap. XVII.) Spiritus meus attenuabitur,
dies mei breviabuntur,
et solum mihi superest sepulcrum,

Non peccavi,
et in amaritudinibus moratur oculus meus.

Libera me, Domine, et pone me juxta te,
et cujusvis manu pugnet contra me.

Cor eorum longe fecisti a disciplina,
propterea non exaltabuntur.

Prædam pollicetur sociis,
et oculi filiorum ejus deficient.

Posuit me quasi in proverbium vulgi,
et exemplum sum coram eis⁴.

Caligavit (Al. caliginavit) ab indignatione oculus
meus,

et membra mea quasi in nihilum redacta sunt.

Stupebunt justi (Al. injusti) super hoc,
et innocens contra hypocritam suscitabitur.

B Et tenebit justus viam suam,
et mundis (Al. mundus) manibus addet fortitudi-
dem.

Igitur vos omnes convertimini, et venite.

et non inveniam in vobis ullum sapientem.

Dies mei transierunt :

cogitationes meæ dissipatæ sunt, torquentes cor
meum,

Noctem verterunt in diem,
et rursum post tenebras spero lucem.

Si sustinero, infernus domus mea est,
in tenebris stravi lectulum meum.

Putredini dixi : Pater meus es,
mater mea et soror mea, vermibus.

Ubi est ergo nunc præstolatio mea,
et patientiam meam quis considerat ?

In profundissimum infernum descendent omnia
mea : putasne, saltem ibi erit requies mihi ?

RESPONDENS AUTEM BALDAD SUITES, DIXIT :

(Cap. XVIII.) Usque ad finem verba jactabitis
(Al. jactatis) ?

intelligite prius, et sic loquamur :

Quare reputati sumus ut jumenta,
et sorduimus coram vobis ?

Qui perdis animam tuam in furore tuo,
numquid propter te derelinquetur terra,
et transferentur rupes de loco suo ?

Nonne lux impii exstinguetur,
nec splendet flamma ignis ejus ?

Lux obtenebrescet in tabernaculo illius,
et lucerna, quæ super eum est, exstinguetur.

Aretabuntur gressus virtutis ejus,
et præcipitabit eum consilium suum,

Immisit enim in rete pedes suos,
et in maculis ejus ambulat.

Tenebitur planta illius laqueo,
et exardescet contra eum sitis,

D Abscondita est in terra pedica ejus,
et decipula illius super semitam.

Undique terrebut eum formidines,
et involvent eum pedes ejus (Al. lacet ejus),

Attenuetur fame robur ejus,
et inedia invadat costas illius.

Devoret pulchritudinem cutis ejus,
consumat brachia illius primogenita mors.

Avellatur de tabernaculo suo fiducia ejus;
et calcet super eum, quasi rex, interitus.

Habitent in tabernaculo illius socii ejus qui non est.

¹ In Palatino ms. *gressus* pro *artus* legitur, quæ
quidem lectio incongrua ipsa non est.

² Nostri omnes mss. dum vulgatis quoque libris
Ego ille quondam, etc.

³ Addit Palatin. ms. *mei iterum*. In fise legit *se-
mitam quam non revertar, ambulo*.

⁴ Huc in Canone San-Cermanensi transtulerunt
exscriptores primum versiculum capituli 30 sequen-
tis : *Nunc autem derident me juniores tempore, quo-
rum non dignabar partes ponere cum canibus gregis
mei*. Eadem verba leguntur in margine ms. Cclber-
tini Anciensis, sed manu recentiori posita. *MART.*

aspergatur in tabernaculo ejus sulphur.
Deorsum radices ejus siccentur,
sursum autem atteratur messis ejus.
Memoria illius pereat de terra:
et non celebretur nomen ejus in plateis.
Expellet eum de luce in tenebras,
et de orbe (*Al. urbe*) transferet eum.
Non erit semen ejus neque progenies in populo suo,
nec ullæ reliquæ (*Al. requies*) in regionibus ejus.
In die ejus stupebunt novissimi,
et primos invadet horror.
Hæc sunt ergo tabernacula iniqui.
et iste locus ejus qui ignorat Deum.

RESPONDENS AUTEM JOB, DIXIT:

(*Cap. XIX.*) Usquequo affligitis animam meam,
et atteritis me sermonibus?
En decies confunditis me,
et non erubescitis opprimentes me.
Nempe, et si ignoravi,
mecum erit (*Al. est*) ignorantia mea.
At (*Al. Aut*) vos contra me erigimini,
et arguitis me opprobriis meis (*Al. vestris.*)
Saltem nunc intelligite,
quia Deus non æquo (*Al. in æquo*) iudicio afflixerit me,
et flagellis suis me cinxerit.
Ecce clamabo vim patiens, et nemo audiet:
vociferabor, et non est qui iudicet.
Semitam meam circumsepsit, et transire non possum
et in calle meo tenebras posuit.
Spoliavit me gloria mea,
et abstulit coronam de capite meo:
Destruxit me undique, et pereo,
et quasi evulsæ arboris (*Al. arbori*) abstulit spem meam.
Iratu est contra me furor ejus,
et sic me habuit quasi hostem suum.
Simul venerunt latrones ejus,
et fecerunt sibi viam per me,
et obsederunt in gyro tabernaculum meum.
Fratres meos longe fecit a me,
et noti mei quasi alieni recesserunt a me.
Dereliquerunt me propinqui (*Al. vicini*) mei.
et qui me noverant, oblitum sunt mei.
Inquilini domus meæ, et ancillæ meæ,
sicut alienum habuerunt me.
et quasi peregrinus fui in oculis eorum.
Servum meum vocavi, et non respondit (*Al. add. mihi*),
ore proprio deprecabar illum.
Halitum (*Al. Habitum*) meum exhorruit uxor mea,
et orabam filios uteri mei.
Stulti quoque despiciebant me,
et cum ab eis recessissem, detrahebant mihi.
Abominati me sunt quondam (*Al. tac. quondam*).

¹ Palatino ms. *certe* hic legenti pro *celte*, innumeri alii codices cum impressi, tum mss., quorum sex supra quadraginta in Galliarum bibliothecis P. Calmetus consuluit, et præterea critici atque interpretes magni nominis suffragantur. Qui *celte* legunt, paulo recentiores, atque inferioris notæ sunt; sed alii occurrunt qui *scelte*, vel *scelpte* habent. Licet vero fortasse numero et vetustate superent qui retinent *certe*, facile quisque sibi in animum inducat, librariorum incuria magis id fieri potuisse, ut pro ignota voce *celte*, vel *scelpte*, substitueretur *certe*, quam e contrario. Accedit quod ipsemet Hieronymus lib. contra Joannem Hierosolymitanum num. 30 *celte* præfert, ubi hoc Jobi laudat testimonium. Sive autem ipse nomen istud excuderit, sive quod propius ad fidem est, retinuerit ex veteri Latino interprete, neque etymo caret Latino, neque probabili analogia ex verbo *cælo*, ex quo cælum sculptorium instrumentum,

A consilarii mei:
et quem maxime diligebam aversatus est me,
Pelli meæ, consumptis carnibus, adhæsit os meum
et derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos.
Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei,
quia manus Domini tetigit me.
Quare persequimini me sicut Deus,
et carnibus mei saturamini:
Quis mihi tribuat ut scribantur sermones mei?
quis mihi det ut exarentur in libro stylo ferreo, et plumbi lamina,
vel celte¹ sculpantur in silice?
Scio enim quod Redemptor meus vivit,
et in novissimo die de terra surrecturus sum:
Et rursus circumdabor pelle mea,
et in carne mea videbo Deum,
Quem visurus sum ego ipse²,
B et oculi mei conspecturi sunt, et non alius:
reposita est hæc spes mea in sinu meo.
Quare ergo nunc dicitis: Persequamur eum,
et radicem verbi inveniamus contra eum?
Fugite ergo a facie gladii,
quoniam ultor iniquitatum gladius est:
et scitote esse iudicium.

RESPONDENS AUTEM SOPHAR NAAMATHITES, DIXIT:

(*Cap. XX.*) Idcirco cogitationes meæ variæ succedunt sibi,
et mens³ diversa rapitur.
Doctrinam, qua me arguis, audiam,
et spiritus intelligentiæ meæ respondebit mihi.
Hoc scio a principio, ex quo positus est homo super terram:
quod laus impiorum brevis sit,
et gaudium hypocritæ ad instar puncti,
Si ascenderit usque ad cælum superbia ejus,
et caput ejus nubes tetigerit:
C Quasi sterquilinum in fine perdetur:
et qui eum viderant, dicent: Ubi est?
Velut somnium avolans non invenietur,
transiet sicut visio nocturna.
Oculus, qui eum viderat, non videbit,
neque ultra intuebitur eum locus suus.
Filius ejus atterentur egestate
et manus illius reddent et dolorem suum.
Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiæ ejus,
et cum eo in pulvere dormient.
Cum enim dulce fuerit in ore ejus malum,
abscondet illud sub lingua sua.
Parcet illi, et non derelinquet illud,
et celabit in gutture suo.
Panis ejus in utero illius vertetur
in fel aspidum intrinsecus.
Divitias quas devoravit, evomet,

D quo in æs aut marmor aliquid inciditur. Et quantum vulgo persuasum est, nusquam alibi hoc nomen legit, in veteri tamen Glossario, sive Labbei Excerptis, invenio, *scelte* γλυφείων interpretari, sive γλυφείων *celte*: ut Græca ipsa significatione ferreum sculptorium stylum denotari, nihil sit dubium. Alii qui pro hac stant lectione, ut extare illam apud Latinum aliquem scriptorem probent, insignem illum in Gruteri Inscriptionibus pag. 329 locum laudant ubi habetur MALLEOLO ET CELLE LITTERATUS SILEX. Verum ego haud scio, quantum illi testimonio adhibenda sit fides,

² Hic subjungit cod. Palatin. voces *et non alius*, quæ veras juxta originales libros subsequenti versiculo adduntur.

³ Fortasse rectius idem Palat. ms. *et mihi mens*. Hebræus quoque, *משקל*, quod est, *sensus* sive *promptitudo mea*.

entre illius extrahet eas Deus.
 pidum suget (*Al.* surget),
 eum lingua viperæ.
 eat rivulos fluminis,
 es mellis et butyri.)
 fecit omnia, nec tamen consumetur :
 ultitudinem adinventionum suarum, sic
 stinebit.
 confringens nudavit pauperes :
 rapuit, et non ædificavit eam.
 satiatus venter ejus :
 habuerit quæ concupierat, possidere non
 it.
 ansit de cibo ejus.
 terea nihil permanebit de bonis ejus.
 atus fuerit, arctabitur,
 it, et omnis dolor irruet in (*Al.* super)

impleatur venter ejus,
 tat in eum iram furoris sui,
 t super illum bellum suum.
 ma ferrea,
 at in arcum æreum.
 et egrediens de vagina sua, et fulgurans,
 ritudine sua vadit :
 ent super eum horribiles.
 nebræ absconditæ sunt in occultis ejus :
 oit eum ignis, qui non succenditur ;
 ur relictus in tabernaculo suo.
 nt cæli iniquitatem ejus,
 t consurget adversus eum.
 erit germen domus illius,
 stur in die furoris Dei.
 pars hominis impii a Deo.
 ditas verborum ejus a Domino.

RESPONDENS AUTEM JOB, DIXIT :
 [.] Audite, quæso, sermones meos,
 pœnitentiam.
 me, et ego loquar ;
 mea, si videbitur, verba, ridete.
 contra hominem disputatio mea est,
 ito non debeam contristari ?
 me, et obstupescite,
 rponite digitum ori vestro :
 ando recordatus fuero, pertimesco,
 ulit carnem meam tremor.
 go impii vivunt,
 ati sunt, confortatique divitiis ?
 rum permanet coram eis,
 quorum turba et nepotum in conspectu eo-
 rum securæ sunt et pacatæ,
 est virga Dei super illos.
 m concepit, et non abortivit :
 pæperit, et non est privata fetu suo.
 itur quasi greges parvuli eorum,
 ntes eorum exsultant lusibus.
 yspanum, et citharam,
 dent ad sonitum organi.
 n bonis dies suos,
 uncto ad inferna descendunt.
 runt Deo : Recede a nobis,
 ntiã viarum tuarum nolumus.
 Omnipotens, ut serviamus ei ?
 i nobis prodest si oraverimus illum ?

ri omnes ipsique vulgati lib. habent plu-
 mero *radent* : quin etiam ab hoc verbo iso-
 od subsequitur, seu versiculum inchoant.
 ic circumlocutione non utitur, ac proprie
 illud nescit.
 næ ms. *Posset ei numerum*, etc., corrupte
 ipsoque textu contradicente.
 m sensu legunt plures mss. codices, *Et si*
dierum ejus dimidiatur. Scholiastes aut

PATROL. XXVIII.

A Verumtamen quia non sunt in manu eorum bona
 sua,
 consilium impiorum longe sit a me.
 Quoties lucerna impiorum exstinguetur,
 et superveniet eis inundatio.
 et dolores dividet furoris sui !
 Erunt sicut paleæ ante faciem venti,
 et sicut favilla quam turbo dispergit.
 Deus servabit filiis illius dolorem patris :
 et cum reddiderit, tunc sciet.
 Videbunt oculi ejus interfectionem suam,
 et de furore Omnipotentis bibet.
 Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se ?
 et si numeros mensium ejus dimidiatur ?
 Numquid Deum quispiam docebit scientiam :
 qui excelsos judicat ?
 Iste moritur robustus et sanus,
 dives (*Al.* divisus) et felix.
 Viscera ejus plena sunt adipe,
 et medullis ossa illius irrigantur.

B Alius vero moritur in amaritudine animæ⁴
 absque ullis opibus,
 Et tamen simul in pulvere dormient.
 et vermes operient eos.
 Certe novit cogitationes vestras,
 et sententias contra me iniquas.
 Dicitis enim : Ubi est domus principis,
 et ubi tabernacula impiorum ?
 Interrogate quemlibet de viatoribus ?
 et hæc eadem eum intelligere cognoscetis.
 Quia in diem perditionis servatur (*Al.* servabitur)
 malus,
 et ad diem furoris ducetur,
 Quis arguet coram eo viam ejus,
 et quæ fecit, quis reddet illi ?
 Ipse ad sepulcra ducetur,
 et in congerie mortuorum vigilabit :
 Dulcis fuit glareis (*Al.* gladiis) Cocyti,
 et post se omnem hominem trahet,
 et ante se innumerabiles.
 C Quo modo igitur consolamini me frustra,
 cum responsio vestra repugnare ostensa sit veri-
 tati ?

RESPONDENS AUTEM ELIPHAZ THEMANITES, DIXIT :
 (*Cap.* XXII.) Numquid Deo comparari potest homo
 etiam cum perfectæ fuerit scientiæ ?
 Quid prodest Deo si justus fueris ?
 aut quid ei confers, si immaculatæ fuerint viæ
 tuæ ?
 Numquid timens te arguet te,
 et veniet tecum in iudicium,
 Et non propter malitiam tuam plurimam,
 et infinitas iniquitates tuas ?
 Abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine causa,
 et nudos exspoliasti vestibus.
 Aquam lasso non dedisti.
 et esurienti subtraxisti panem.
 D In fortudine brachii tui possidebas terram,
 et potentissimus obtinebas eam.
 Viduas dimisisti vacuas,
 et lacertos pupillorum comminuisti.
 Propterea circumdatus es laqueis,
 et conturbat te formido subita.
 Et putabas te tenebras non visurum ;
 et impetu aquarum inundantium non oppressum

alius emendator Canonis delet in ms. San-Germa-
 nensi particulam *si*, et in margine litteram *b* appo-
 suit, ut indicaret Hebræum legere absque ullo *si*.
 MART.

⁴ Addit Palatin. codex *sux* : quod pronomen re-
 ticet Hebræum exemplar.

⁵ Minori numero idem ms. cum vulgatis habet, *si*
immaculata fuerit via tua. In subsequenti versiculo
timens arguet sine te intermedio.

iri (*Al.* oppressurum).
 Annon cogitas quod Deus excelsior cælo sit.
 et super stellarum verticem sublimetur?
 Et dicis: Quid enim novit Deus?
 et quasi per caliginem judicat.
 Nubes latibulum ejus, nec nostra considerat,
 et circa cardines cæli perambulat.
 Numquid semitam sæculorum custodire cupis (*Al.*
cupit),
 quam calcaverunt viri iniqui?
 Qui sublatis sunt ante tempus suum,
 et fluvius subvertit fundamentum eorum:
 Qui dicebant Deo: Recede a nobis:
 et quasi nihil posset facere Omnipotens.
 æstimabant eum.
 Cum ille implesset domos eorum bonis:
 quorum sententia procul sit a me.
 Videbunt justis, et lætabuntur,
 et innocens subsannabit eos.
 Nonne succisa est erectio eorum,
 et reliquias eorum devoravit ignis?
 Acquiesce igitur ei (*Al. tac. ei*) et habelo pacem
 et per hæc habebis fructus optimos.
 Suscipe ex ore illius legem,
 et pone sermones illius in corde tuo,
 Si reversus fueris ad Omnipotentem, ædificaberis,
 et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo.
 Dabit pro terra silicem,
 et pro silice torrentes aureos.
 Eritque Omnipotens contra hostes tuos,
 et argentum¹ coacervabitur tibi.
 Tunc super Omnipotentem deliciis afflues,
 et elevabis ad Deum faciem tuam.
 Rogabis eum, et exaudiet te,
 et vota tua reddes.
 Decernes rem, et eveniet tibi,
 et in viis tuis splendet lumen.
 Qui enim humiliatus fuerit, erit in gloria:
 et qui inclinaverit oculos, ipse salvabitur.
 Salvabitur innocens,
 salvabitur autem in (*Al. tac in*) munditia manuum
 suarum.

RESPONDENS AUTEM JOB. AIT:

(*Cap. XXIII.*) Nunc quoque in amaritudine est
 sermo meus,
 et manus plagæ meæ aggravata est super gemi-
 tum meum.
 Quis mihi tribuat ut cognoscam, et inveniam
 illum,
 et veniam usque ad solium ejus.
 Ponam coram eo iudicium,
 et os meum replebo increpationibus.
 Ut sciat verba quæ mihi respondeat,
 et intelligam quid mihi loquatur.
 Nolo multa fortitudine contendat mecum,
 nec magnitudinis suæ mole me premat;
 Proponat æquitatem contra me,
 et perveniat² ad victoriam iudicium meum.
 Si ad orientem iero, non apparet:
 si ad occidentem, non intelligam eum.
 Si ad sinistram, quid agam? non apprehendam
 eum:
 si me vertam ad dexteram, non videbo illum.
 Ipse vero scit viam meam,
 et probavit me quasi aurum quod per ignem
 transit.
 Vestigia ejus secutus est pes meus;
 viam ejus custodivi, et non declinavi ex ea.
 A mandatis labiorum ejus non recessi,

¹ Addit Regim. ms. *tuum*, quod Hebræus tamen nescit.

² Palatin. *et superveniat*. Hebræus ad verbum, *et favabit mihi iudicium meum*.

³ *Idem ms. quodcumque voluerit, hæc facit, Regius*

A et in sinu meo abscondi verba oris ejus.
 Ipse enim solus est, nemo avertere potest cogitatio-
 nem ejus:
 et anima ejus quodcumque voluit³, fecit.
 Cum expleverit in me voluntatem suam,
 et alia multa similia præsto sunt ei.
 Et idcirco a facie ejus turbatus sum,
 et considerans eum, timore sollicitor (*Al. solli-*
cito).
 Deus mollivit cor meum,
 et Omnipotens conturbavit me.
 Non enim perii propter imminentes tenebras,
 nec faciem meam operuit caligo.
 (*Cap. XXIV.*) Ab Omnipotente non sunt abscondita
 tempora:
 qui autem noverunt eum (*Al. Deum*), ignorant
 dies illius,
 Alii terminos transtulerunt,
 diripuerunt greges, et paverunt eos.
B Asinum pupillorum abegerunt,
 et abstulerunt pro pignore bovem viduæ.
 Subverterunt pauperum viam,
 et oppræsserunt pariter mansuetos terræ.
 Alii quasi onagri in deserto egrediuntur ad opus
 suum:
 vigilantes ad prædam, præparant panem liberis.
 Agrum non suum demetunt:
 et vineam ejus, quem vi oppræsserint⁴, vindem-
 miant.
 Nudos dimittunt homines, indumenta tollentes,
 quibus non est operimentum in frigore.
 Quos imbres montium rigant:
 et non habentes velamen, amplexantur lapides.
 Vim fecerunt deprædantes pupillos,
 et vulgum pauperum spoliaverunt.
 Nudis et incedentibus absque vestitu
 et esurientibus tulerunt spicas.
 Inter acervos eorum meridiati sunt,
 qui, calcatis torcularibus, sitiunt.
C De civitatibus fecerunt viros gemere,
 et anima vulneratorum clamavit,
 et Deus inultum abire non patitur [*Al. patitur*].
 Ipsi fuerunt rebelles lumini,
 nescierunt vias ejus, nec reversi sunt par semi-
 tas ejus.
 Mane primo consurget homicida.
 interfecit egenum et pauperem;
 per noctem vero erit quasi fur.
 Oculus adulteri⁵ observat caliginem,
 dicens: Non me videbit oculus.
 et operiet vultum suum.
 Perfodit in tenebris domos,
 sicut in die condixerant sibi, et ignoraverunt
 lucem.
 Si subito apparuerit aurora, arbitrantur umbram
 mortis:
 et sic in tenebris quasi in luce ambulant.
D Levis est super faciem aquæ:
 maledicta sit pars ejus in terra,
 nec ambulet per viam vinearum.
 Ad nimium calorem transeat ab aquis nivium,
 et usque ad inferos peccatum illius.
 Obliviscatur ejus misericordia:
 dulcedo illius vermes:
 Non sit in recordatione,
 sed conteratur quasi lignum infructuosum.
 Pavit enim sterilem, quæ (*Al. et quæ*) non parit,
 et viduæ bene non fecit.
 Detrahit fortes in fortitudine sua:
 et cum steterit, non credit (*Al. credit*) vitæ suæ.

fiat, quo uno verbo abludit a Palatino,

⁴ Palatin, *ms. oppræsserunt, vindemiabunt*.

⁵ Perperam in Regimæ ms. *erit quasi oculus adul-*
teri, etc. voce fur prætermittitur.

us locum pœnitentiæ,
utitur eo in superbiam :
rem ejus sunt in viis illius.
ut ad modicum, et non subsistent,
iabuntur sicut omnia, et auferentur.
summitates spicarum conterentur,
n est ita, quis me potest arguere esse
im,
e ante Deum verba mea ?

RESPONDENS AUTEM BALDAD SUITES, DIXIT :

I.) Potestas et terror apud eum est,
si) facit concordiam iu sublimibus suis.
est numerus militum ejus ?
quem non surget lumen illius ?
iustificari potest homo comparatus Deo,
irere mundus natus ex muliere ?
(Al. enim) luna non splendet,
non sunt mundæ in conspectu ejus :
ignis homo pulredo,
hominis vermis !

RESPONDENS AUTEM JOB, DIXIT :

II.) Cujus adjutor es ? numquid imbecil-
l. imbecilli),
ntas brachium ejus, qui non est fortis ?
i consilium ?
illi, qui non habet sapientiam,
ntiam tuam ostendisti plurimam.
re voluisti,
im qui fecit spiramentum ?
tes gemunt sub aquis,
abitant cum eis (h. habitantes in eis),
infernus coram illo,
n est operimentum perditioni.
lit aquilonem super vacuum,
dit terram super nihili.
quas in nubibus suis,
non erumpant pariter deorsum.
ultum solii sui,
dit super illud nebulam suam.
circumdedit aquis,
im finiantur lux et tenebræ ¹.
cœli contremiscunt,
t ad nutum ejus.
ine illius repente maria congregata sunt,
ntia ejus percussit superbum.
jus ornavit cœlos :
tricante manu ejus, eductus est coluber
sus (h. vectis).
ex parte dicta sunt viarum ejus,
vix parvam stillam sermonis ejus audie-
rit tonitrum magnitudinis illius intuerit?

PROPOSIUIT AUTEM JOB, ASSUMENS ² PAROBOLAM SUAM,
ET DIXIT :

III.) Vivit Deus, qui abstulit iudicium
i,
ipotens, qui ad amaritudinem adduxit
im meam.
c superest halitus in me,
us Dei in naribus meis,

n. ms. *ut tenebræ*. Hebr. *cum tenebris*.
Palatin. ms. hic verbum *assumens*, quod
in Hebræo.

ms. *Docebo vos verbum Dei* : quod impro-
ausim, nam licet in Hebræo sit, בִּיד אֱלֹהִים
dei, connotant tamen quæ Deus fecit, aut
valet, opera, ac res Dei : quæ ex Scriptu-
rasi *verba* appellantur.

atin. ms. *non plorabuntur* : quo sensu et
ta Hebræum verbum videntur accepisse :
ὁὐδὲν οὐδὲν ἐλεῆσαι : *viduis eorum nemo*
ir.

mss. *hominum*, propius Hebræo, בְּאֲנָשִׁים

A Non loquentur labia mea iniquitatem,
nec lingua mea meditabitur mendacium.
Absit a me ut justos esse vos iudicem :
donec deficiam, non recedam ab innocentia mea.
Justificationem meam, quam cœpi tenere, non de-
seram :

nec enim comprehendit (Al. comprehendit) me cor
meum in omni vita mea.

Sit ut impius, inimicus meus :

et adversarius meus quasi iniquus.

Quæ enim spes est hypocritæ si avaro rapiat.

et non liberet Deus animam ejus (h. Numquid
liberabit Deus animam ejus) ?

Numquid clamorem ejus Deus audiet,

cum venerit super illum angustia ?

Aut poterit in Omnipotente delectari,

et invocare Deum in omni tempore ?

Docebo vos per manum Dei ³

quæ Omnipotens habeat, nec abscondam.

B Ecce vos omnes nostis,

et ut (Al. *tac. ut*) quid sine causa vana loqui-
mini.

Hæc est pars hominis impii apud Deum,

et hæreditas violentorum, quam ab Omnipotente
suscipient.

Si multiplicati fuerint filii ejus, in gladio erunt,

et nepotes ejus non saturabuntur pane.

Qui reliqui fuerint ex eo, sepelientur in interitu, et

viduæ illius non plorabunt ⁴.

Si comportaverit quasi terram (h. pulvorem) ar-
gentum,

et sicut lutum præparaverit vestimenta.

Præparabit quidem, sed justus vestiatur illi :

et argentum innocens dividet.

Ædificavit sicut linea domum suam,

et sicut custos fecit umbraculum.

Dives cum dormierit, nihil secum auferet :

aperiet oculos suos, et nihil inveniet.

C Apprehendet eum quasi aqua inopia,

nocte opprimet eum tempestas :

Tollet eum *ventus* (h. non habet) urens, et auferet,
et velut turbo rapiet eum de loco suo.

Et mittet super eum, et non parcat :

de manu ejus fugiens (Al. *tac. fugiens*) fugiet.

Stringet super eum manus suas,

et sibilabit super illum, intuens locum ejus.

(Cap. XXVIII.) Habet argentum, venarum suarum
principia :

et auro locus est, in quo conflatur.

Ferrum de terra tollitur :

et lapis solutus calore in æs vertitur.

Tempus posuit tenebris,

et universorum finem ipse considerat,

lapidem quoque caliginis, et umbram mortis.

Dividit (h. divisit) torrens a populo peregrinante,

cos quos oblitus est pes egentis hominis ⁵, et in-
vivos.

Terra, de qua oriebatur panis,

D in loco suo igne subversa est.

Locus sapphiri lapides ejus,

et glebæ illius aurum.

Semitam ignoravit avis,

nec intutius est eam ⁶ oculus vulturis.

ex homine, sive ex hominibus. Reginæ præteres cod.
et mulus habet pro *et invios*. Adito loci hujus longe
difficillimini interpretes.

³ In exemplaribus Canonis, ac in ms. codice Re-
gio abest pronomen illud : in egregio autem volu-
mine majoris Monasterii appositum est hujusmodi
scholion marginale : « Pro *eam* habetur in Hebræo
eum. » Idque verum comprobatur, quia verbo נָתַב
nathib, quod semitam significat, respondent *affixa*,
seu pronomina masculina, ut nomini formæ mas-
culinæ in Hebræo. MART.

— Tacet Regin. ms. pronomen *eam*, quemadmo-
dum duo, quos Martian. laudat.

Non calcaverunt eam filii institorum (h. superbi),
nec pertransivit [Al. tac. pertransivit] per eam
Iæna.

Ad silicem extendit manum suam,
subvertit a radicibus montes,

In petris rivos scidit,
et omne pretiosum vidit oculus ejus.

Profunda quoque fluviorum scrutatus est,
et abscondita produxit in lucem.

Sapientia vero ubi invenitur,
et quis est locus intelligentiæ.

Nescit homo pretium ejus,
nec invenitur in terra suaviter viventium (h.
Non invenitur in terra viventium).

Abyssus dicit : Non est in me :
et mare loquitur : Non est mecum.

Non dabitur aurum obryzum pro ea,
nec appendetur argentum in commutatione ejus.

Non conferetur tinctis Indiæ coloribus,
neclapdi sardonycho pretiosissimo, vel sapphiro.

Non adæquabitur ei aurum vel vitrum,
nec commutabuntur pro ea vasa auri.

Excelsa et eminentia non memorabuntur compa-
ratione ejus.

trahitur autem sapientia de occultis.

Non adæquabitur ei topazium¹ de Æthiopia,
nec tincturæ mundissimæ (h. Non auro mundo)
componentur.

Unde ergo sapientia veniet (Al. venit)?
et quis est locus intelligentiæ?

Abscondita est ab oculis omnium viventium,
volucres quoque cæli latet.

Perditio et mors dixerunt :
Auribus nostris audivimus famam ejus,

Deus intelligit viam ejus,
et ipse novit locum illius.

Ipse enim fines mundi intuetur :
et omnia, quæ sub cælo sunt respicit.

Qui fecit ventis pondus,
et aquas appendit in mensura :

Quando ponebat pluvis legem,
et viam procellis sonantibus,

Tunc vidit illam, et enarravit.
et præparavit et investigavit,

Et dixit homini (h. Adam) : Ecce timor Domini,
ipsa est sapientia :
et recedere a malo, intelligentia.

ADDIDIT QUOQUE JOB, ASSUMENS PARABOLAM SUAM,
ET DIXIT :

(Cap. XXIX.) Quis mihi tribuat, ut sim juxta men-
ses pristinos,

secundum dies quibus Deus custodiebat me ?
Quando splendebat lucerna ejus super caput meum,
et ad lumen ejus ambulabam in tenebris.

Sicut fui in diebus adolescentiæ meæ,
quando secreto Deus (h. secretum Dei) erat in
tabernaculo meo ;

Quando erat Omnipotens mecum :
et in circuitu meo pueri mei :

Quando lavabam pedes meos butyro,
et petra fundebat mihi rivos olei ;

Quando procedebam ad portam civitatis,
et in platea parabant cathedram mihi.

Videbant me juvenes, et abscondebantur :
et senes assurgentes stabant.

Principes cessabant loqui,
et digitum superponebant ori suo.

Vocem suam cohibebant duces,
et lingua eorum gutturi suo adhærebat.

A Auris audiens beatificabat me.
et oculus videns testimonium reddebat mihi.
Quod (Al. Eo quod) liberassem pauperem vocife-
rantem,

et pupillum², cui non esset adjutor.

Benedictio perituri super me veniebat,
et cor viduæ consolatus sum.

Justitia indutus sum, et vestivit (Al. vestivi) me,
sicut vestimento et diademate, judicio meo.

Oculus fui cæco,
et pes claudo.

Pater eram pauperum :
et causam quam nesciebam, diligentissime in-
vestigabam.

Conterebam molas iniqui,
et de dentibus illius auferebam prædam.

Dicebamque : In nidulo meo moriar,
et sicut palma (h. arena) multiplicabo dies.

Radix mea aperta est secus aquas,
et ros morabitur in messione mea.

B Gloria mea semper innovabitur,
et arcus meus in manu mea instaurabitur.

Qui me audiebant, exspectabant sententiam,
et intenti tacebant ad consilium meum,

Verbis meis addere nihil audebant,
et super illos stillabat eloquium meum ;

Exspectabant me sicut pluviam,
et os suum aperiebant quasi ad imbrem serotinum ;

Si quando ridebam ad eos, non credebant,
et lux vultus mei non cadebat in terram.

Si voluissem ire ad eos, sedebam primus :
cumque sederem quasi rex, circumstante exer-
citu³,

eram tamen mœrentium consolator.

(Cap. XXX.) Nunc autem derident me juniores
tempore,

quorum non dignabar patres ponere cum cani-
bus gregis mei :

C Quorum virtus manuum erat mihi pro nihilo.
et vita ipsa putabantur indigni.

Egestate et fame steriles,
qui rodebant in solitudine, squalentes calamitate
et miseria.

Et mandebant herbas, et arborum cortices,
et radix juniperorum erat cibus eorum.

Qui convallibus ista rapientes,
cum singula reperissent, ad ea cum clamore
currebant.

In desertis habitabant torrentium,
et in cavernis terræ vel super glaream.

Qui inter hujuscemodi lætabantur (h. inter arbu-
sta lætabantur).

et esse sub sentibus delicias computabant,
Filii stultorum et ignobilium,

in terra penitus non parentes.

Nunc in eorum canticum versus sum,
et factus sum eis (Al. add. in) proverbium :

Abominantur me, et longe fugiunt a me,
et faciem meam conspuere non verentur.

D Pharetram enim suam aperuit, et affixit me,
et frenum posuit in os meum.

Ad dexteram orientis calamitates meæ illico sur-
rexerunt :

pedes meos subverterunt,
et oppresserunt quasi fluctibus semitis suis.

Dissipaverunt itinera mea,
insidiati sunt mihi, et prævaluerunt,

et non fuit qui ferret auxilium.

Quasi rupto muro, et aperta janua (h. fracta janua),
irruerunt super me.

¹ Topazium genere neutrali legunt ms. codices,
Corbeiensis unus habet *topaxion* juxta id quod legi-
mus Apocal. xxi, 20, et Exodi xxviii, 17, ubi Græca
exemplaria τανάριον et neutrum genus retinent.
Mart.

² Reginæ ms. *egenum*, minus bene ad Hebræum
ויתום.

³ Addit idem ms. *meo*, contra Hebræi textus
dem.

Et ad meas miseras devoluti sunt.
 Redactus sum in nihili :
 abstulisti quasi ventus desiderium meum :
 et velut nubes pertransiit salus mea.
 Nunc autem in semetipso marcescit anima mea,
 et possident me dies afflictionis.
 Nocte os meum perforatur doloribus ;
 et qui me comedunt, non dormiunt.
 In multitudine eorum consumitur vestimentum
 meum,
 et quasi capitis tunicæ succinxerunt me.
 Comparatus sum luto.
 et assimilatus sum favillæ et cineri.
 Clamo ad te, et non exaudis me
 sto, et non respicis me.
 Mutatus es mihi in crudelem,
 et in duritia manus tuæ adversaris mihi.
 Elevasti me,
 et quasi super ventum ponens
 elisisti me valide,
 Scio enim quia morti trades me,
 ubi constituta est domus omni viventi.
 Verumtamen non ad consummationem meam² emit-
 tis manum tuam :
 et si corruerint, ipse salvabis.
 Flebam quondam super eo qui afflicto erat,
 et compatiebatur anima mea pauperi.
 Expectabam bona, et venerunt mihi mala :
 præstolabar lucem, et eruperunt tenebræ.
 Interiora mea efferbuerunt absque ulla requie,
 prævenerunt me dies afflictionis.
 Mœrens incedebam, sine furore ;
 consurgens, in turba clamavi.
 Frater fui draconum,
 et socius struthionum,
 Cutis mea denigrata est super me,
 et ossa mea aruerunt præ caumate.
 Versa est (h. Et fuit) in luctum cithara mea,
 et organum meum in vocem flentium.
 (Cnp. XXXI.) Pepigi fœdus cum oculis meis,
 ut ne cogitarem quidem de virgine.
 Quam enim partem haberet Deus in me desuper³,
 et hæreditatem Omnipotens de excelsis ?
 Numquid non perditio est iniquo
 et alienatio operantibus injustitiam ?
 Nonne ipse considerat vias meas,
 et cunctos gressus meos dinumerat ?
 Si ambulavi in vanitate,
 et festinavi in dolo pes meus ?
 Appendat me in statera justa,
 et sciat Deus simplicitatem meam,
 Si declinavit gressus meus de via,
 et si (h. non habet) secutum est oculos meos cor
 meum⁴,
 et in manibus meis adhæsit macula.
 Scram, et alius comedat :
 et progenies mea eradicetur.
 Si deceptum est cor meum super muliere,
 et si ad ostium amici mei insidiatus sum :
 Scortum sit uxor mea alterius,
 et super illam incurventur alii.
 Hoc enim nefas est,
 et iniquitas maxima.
 Ignis est usque ad perditionem devorans,
 et omnia eradicans genimina.
 Si contempsi subire iudicium cum servo meo et
 ancilla mea.

Cum vulgatis Reginæ ms. eorum habet pro
 meam ; cum tamen in Hebræo sit בעי : sed mox re-
 ctius mittis manum, nam neque Hebræus addit tuam.

² Addit idem ms. alterum me, quod Hebræus
 nescit.

³ Alio fere sensu idem ms. secutus est oculus
 meus os meum. Sic etiam ferunt editio Sixti V et
 Complutensis, tantum quod cor pro os retinent.

A cum disceptarent aduersum me.
 Quid enim faciam cum surrexit ad iudicandum
 Deus ?
 et cum quæsierit, quid respondebo illi ?
 Numquid non in utero fecit me qui et illum opera-
 tus est :
 et formavit me in vulva unus (h. et formavit nos
 in vulva una) ?
 Si negavi, quod volebant, pauperibus,
 et oculos viduæ expectare feci.
 Si comedi bucellam meam solus,
 et non comedit pupillus ex ea :
 Quia ab infantia mea crevit mecum miseratio (h.
 crescere me fecit sicut pater) :
 et de utero matris meæ egressa est mecum.
 Si despexi (h. aspexi) pereuntem, eo quod non ha-
 buerit indumentum,
 et absque operimento pauperem :
 Si non benedixerunt mihi latera ejus,
 et de velleribus ovium mearum calefactus est.
 B Si levavi super pupillum manum meam,
 etiam cum viderem me in porta superiorem (h.
 superiori).
 Humerus meus a junctura sua cadat,
 et brachium meum cum suis ossibus confringatur.
 Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui
 Deum,
 et pondus ejus ferre non potui.
 Si putavi aurum robur meum,
 et obryzo dixi : Fiducia mea.
 Si lætatus sum super multis divitiis meis,
 et quia plurima reperit manus mea.
 Si vidi solem (h. lucem) cum fulgeret,
 et lunam incedentem clare :
 Et lætatum est in abscondito cor meum,
 et osculatus sum manum meam ore meo.
 Quæ est iniquitas maxima,
 et negatio contra Deum altissimum.
 C Si gavisus sum ad ruinam ejus qui me oderat,
 et exultavi, quod invenisset eum malum.
 Non enim dedi ad peccandum guttur meum,
 ut expeterem maledicens animam ejus.
 Si non dixerunt viri⁴ tabernaculi mei :
 Quis det de carnibus ejus ut saturemur ?
 Foris non mansit peregrinus,
 ostium (h. ostia) meum viatori patuit.
 Si abscondi quasi homo (h. Adam) peccatum meum,
 et celavi in sinu meo iniquitatem meam.
 Si expavi ad multitudinem nimiam,
 et despectio propinquorum terruit me :
 et non magis tacui, nec egressus sum ostium.
 Quis mihi tribuat auditorem,
 ut desiderium meum Omnipotens audiat :
 et librum scribat ipse qui iudicat :
 Ut in humero meo portem illum,
 et circumdem illum quasi coronam mihi ?
 Per singulos gradus meos pronuntiabo illum,
 et quasi principi offeram eum.
 D Si adversum me terra mea clamat,
 et cum ipsa sulci ejus deflent.
 Si fructus ejus comedi absque pecunia,
 et animam agricolarum ejus affluxi :
 Pro frumento oriatur mihi tribulus,
 et pro hordeo spina.
 FINITA SUNT VERBA JOB⁵.

[Cap. XXXII.] Omiserunt autem tres viri isti re-
 spondere Job,

Impressa autem lectio Hebræo conformior est
 textui.

⁴ Expuncta negandi particula, legit idem ms. si
 dixerint viri, etc., magis ad Græcum τῶν LXX ;
 nam Hebræus textus אִם לֹא אָמְרוּ, si non dixerunt
 etc.

⁵ Desiderantur in nonnullis Latinis editionibus
 hæc verba, quæ nec legisse videntur, aut certe ne-

eo quod justus sibi videretur.
 Et iratus indignatusque Eliu ¹
 filius Barachel Buzites de cogitione Ram,
 iratus est autem adversum Job,
 eo quod justum esse se diceret coram Deo.
 Porro adversum amicos ejus indignatus est,
 eo quod non invenissent responsionem rationa-
 bilem,
 sed tantummodo condemnassent Job (h. unde
 condemnassent Job).
 Igitur Eliu expectavit Job loquentem :
 eo quod seniores se ² essent qui loquebantur.
 Cum autem vidisset quod tres respondere non pos-
 sent (*Al.* potuissent),
 iratus est vehementer.

RESPONDENSQUE ELIU FILIUS BARACHEL BUZITES,
 DIXIT :

Junior sum tempore,
 vos autem antiquiores,
 idcirco, demisso capite, veritus sum
 indicare vobis (*Al.* add. ego) meam sententiam.
 Sperabam enim quod ætas prolixior loqueretur,
 et annorum multitudo doceret sapientiam.
 Sed, ut video, Spiritus est in hominibus,
 et inspiratio Omnipotentis dat intelligentiam.
 Non sunt longævi sapientes,
 nec senes intelligunt iudicium.
 Ideo dicam : Audite me,
 ostendam vobis etiam ego meam scientiam (*Al.*
 sapientiam).
 Expectavi enim sermones vestros,
 audiavi prudentiam vestram,
 donec disceptaremini sermonibus.
 Et donec putabam vos aliquid dicere, considerabam:
 sed, ut video, non est qui arguere possit Job,
 et respondere ex vobis sermonibus ejus.
 Ne forte dicaris (h. forte diceretis) : Invenimus sa-
 pientiam,
 Deus projecit eum, et non homo.
 Nihil locutus est mihi,
 et ego non secundum sermones vestros respon-
 debo illi.
 Extimuerunt, non (*Al.* et non) responderunt ultra,
 abstuleruntque a se eloquia.
 Quoniam igitur expectavi, et non sunt locuti :
 steterunt, nec responderunt ultra :
 Respondebo et ego partem meam ;
 et ostendam scientiam meam.
 Plenus sum enim sermonibus,
 et coarctat me spiritus uteri mei.
 En venter meus quasi mustum absque spiraculo,
 quod lagunculas novas dirumpit.
 Loquar et respirabo paululum ;
 aperiam labia mea, et respondebo
 Non accipiam personam viri,
 et Deum homini non æquabo.
 Nescio enim quandiu subsistam,
 et si post modicum tollat me Factor meus.
 (*Cap.* XXXIII.) Audi igitur, Job, eloquia mea,
 et omnes sermones meos ausculta.
 Ecco aperui os meum,
 loquatur lingua mea in faucibus meis.
 Simplici corde meo sermones mei,
 et sententiam (h. scientiam) labia mea puram lo-
 quentur.

glexerunt, qui Jobum exposuere sancti Patres, Gre-
 gorius, Philippus, Beda, auctor Commentarii sub
 Hieronymi nomine, atque alii deinceps. In veteri
 tamen Vulgata ad modum inscriptionis exstabant:
 Et quieverunt verba Job.

¹ Palatinus ms. *Helius*, et *Baraciel* constanter
 legit.

² Voculam *se* cum vulgatis tacet Palatin. ms.
 quæ tamen in Hebræo sonat.

³ Hebræus habet *וְאֵפֶי*, et *manus mea* ; sed vide-

A Spiritus Dei fecit me,
 et spiraculum Omnipotentis vivificavit me.
 Si potes, responde mihi,
 et adversus faciem meam consiste.
 Ecce, et me sicut et te fecit Deus,
 et de eodem luto ego quoque formatus sum.
 Verumtamen miraculum meum (h. timor meus) non
 te terreat,
 et eloquentia mea ³ non sit tibi gravis.
 Dixisti ergo in auribus meis,
 et vocem verborum tuorum ⁴ audiavi :
 Mundus sum ego, absque delicto immaculatus,
 et non est iniquitas in me.
 Quia querelas in me reperit,
 ideo arbitratus est me inimicum sibi.
 Posuit in nervo pedes meos,
 custodivit omnes semitas meas.
 Hoc est ergo, in quo non es justificatus :
 respondebo tibi, quia major sit Deus homine.
 B Adversus (h. Cur adversus) eum contendis,
 quod non ad omnia verba responderit tibi :
 Semel loquitur Deus,
 et secundo idipsum non repetit.
 Per somnium in visione nocturna,
 quando irrui sopor super homines,
 et dormiunt in lectulo.
 Tunc aperit aures virorum,
 et erudiens eos instruit disciplina.
 Ut avertat hominem ab his quæ facit,
 et liberet eum de superbia :
 Eruens animam ejus a corruptione :
 et vitam illius, ut non transeat in gladium.
 Increpat quoque per dolorem in lectulo,
 et omnia ossa ejus marcescere facit.
 Abominabilis ei fit in vita sua panis,
 et animæ illius cibus ante desiderabilis.
 Tabescet caro ejus ;
 et ossa, quæ recta fuerant, nudabuntur,
 C Appropinquavit ⁵ corruptioni anima ejus,
 et vita illius mortiferis.
 Si fuerit pro eo angelus loquens unum de millibus⁶
 (h. unus de mille),
 ut annuntiet hominibus æquitatem :
 Miserebitur ejus, et dicet : Libera eum,
 ut (*Al.* et) non descendat in corruptionem.
 inveni in quo ei propitier.
 Consumpta est caro ejus a suppliciis.
 revertatur ad dies adolescentiæ suæ.
 Deprecabitur Deum, et placabilis ei erit :
 et videbit faciem ejus in jubilo,
 et reddet homini justitiam suam.
 Respiciet homines (*Al.* homo), et dicet : Peccavi,
 et vere deliqui,
 et ut eram dignus, non recepi.
 Liberavit animam suam, ne pergeret in interitum,
 sed vivens lucem vidcret.
 Ecce hæc omnia operatur Deus
 tribus vicibus per singulos.
 D Ut revocet animas eorum (h. animam ejus) a cor-
 ruptione.
 et illuminet lucem viventium.
 Attende, Job, et audi me :
 et (*Al.* tac. et) tace, dum ego loquar (*Al.* loquor).
 Si autem habes quod loquaris, responde mihi,
 loquere : volo enim te apparere justum.
 Quod si non habes, audi me :

tur S. interpres duobus distincte verbis legisse
 וְאֵפֶי יָדָיו, quæ quidem voces *eloquentiam meam* so-
 nant, sive ad verbum, et omnino *os meum*.

⁴ Pronomen *tuorum*, quod neque in Hebræo
 textu additur, rectissime Palatin. ms. ignorat.

⁵ Iterum paulo rectius in futuro idem ms. legit,
Appropinquabit!

⁶ Reginæ ms. cum Colbertino Aniciensi penes
 Martian. *unus de millibus*.

tace, et docebo te sapientiam.

PRONUNTIANS ITAQUE ELIU, ETIAM HÆC LOCUTUS EST :

(Cap. XXXIV.) Audite, sapientes, verba mea,
et eruditi, auscultate me :

Auris enim verba probat,
et guttur escas gustu dijudicat,
Judicium eligamus nobis.

et inter nos videamus (*Al. eligamus*) quid sit melius.

Quia dixit Job : Justus sum,
et Deus subvertit judicium meum.

In judicando enim me, mendacium est :
violenta sagitta mea absque ullo peccato.

Quis est vir, ut est Job,
qui bihit subsannationem quasi aquam,
Qui graditur cum operantibus iniquitatem,
et ambulat cum viris impiis ?

Dixit enim : Non placebit vir Deo,
etiam si cucurrerit cum eo.

Ideo, viri cordati, audite me,
absit a Deo impietas,
et ab Omnipotente iniquitas.

Opus enim hominis reddet ei,
et juxta vias singulorum restituet (*Al. add. eis*).

Vere enim Deus non condemnabit frustra,
nec Omnipotens subvertet judicium.

Quem constituit alium super terram ?
aut quem posuit super orbem, quem fabricatus est ?

Si direxerit ad eum cor suum,
spiritum illius et flatum ad se trahet.

Deficiet omnis caro simul,
et homo in cinerem revertetur.

Si habes ego intellectum, audi quod dicitur,
et ausculta vocem eloquii mei.

Numquid qui non amat judicium, sanari potest :
et quomodo tu eum, qui justus est, in tantum condemnas ?

Qui dicit regi, apostata :
qui vocat duces impios.

Qui non accipit personas principum :
nec cognovit tyrannum, cum disceptaret contra pauperem :

opus enim manuum ejus sunt universi (*Al. universa*),

Subito morientur, et in media nocte turbabuntur populi, et pertransibunt,
et auferent violentum absque manu.

Oculi enim ejus super vias hominum,
et omnes gressus eorum considerat.

Non sunt tenebræ, et non est umbra mortis,
ut abscondantur¹ ibi qui operantur iniquitatem

Neque enim ultra in hominis potestate est,
ut veniat ad Deum in judicium.

Conteret multos innumerabiles,
et stare faciet alios pro eis.

Novit enim opera eorum :
et idcirco inducet noctem, et conterentur.

Quasi impios percussit eos in loco videntium.

Qui quasi de industria recesserunt ab eo,
et omnes vias ejus intelligere noluerunt,

Ut pervenire facerent ad eum clamorem egeni,
et audiret vocem pauperum.

Ipsa enim concedente pacem, quis est qui condemnet ?

ex quo absconderit vultum, quis est qui contempletur eum.

et super gentem et super omnes homines ?

Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi.

A Quia ergo ego locutus sum ad Deum,
te quoque non prohibebo.

Si erravi, tu doce me :

si iniquitatem locutus sum, ultra non addam.
Numquid a te Deus expelet eam, quia displicuit tibi ?

tu enim cœpisti loqui, et non ego :
quod si quid nosti melius, loquere.

Viri intelligentes loquentur mihi.

Et vir sapiens audiat me.

Job autem (*Al. tac. autem*) stulte locutus est,
et verba illius non sonant disciplinam,

Pater mi, probetur Job usque ad finem :

ne desinas in hominibus iniquitatis² (h. iniquitatem).

Quia addit super peccata sua blasphemiam,
inter nos interim constringatur :

et tunc ad judicium provocet sermonibus suis Deum (h. et tunc multiplicet sermones suos ad Deum),

B IGITUR ELIU HÆC RURUSUM LOCUTUS EST :

(Cap. XXXV.) Numquid æqua tibi videtur tua cogitatio,

ut diceres : Justior Deo sum.

Dixisti enim : Non tibi placet quod rectum est :
vel quid tibi proderit. si ego peccavero ?

Itaque ego respondebo sermonibus tuis
et amicis tuis tecum.

Suspice cœlum et intuere,
et contemplare æthera quod altior te sit.

Si peccaveris, quid (*Al. eum*) nocebis ?
et si multiplicatæ fuerint iniquitates tuæ (h. errores tui) quid facies contra eum ?

Porro si juste egeris, quid donabis ei ?
aut quid de manu tua accipiet ?

Homini (h. viro), qui similis tui est, nocebit impietas tua,

et filium (*Al. filius*) hominis adjuvabit justitia tua (*Al. justitiam tuam*).

C Propter multitudinem calumniatorum clamabunt:
et ejulabunt propter vim brachii tyrannorum.

Et non dixit : Ubi est Deus, qui fecit me,
qui dedit (h. dans) carmina in nocte ?

Qui docet nos super jumenta terræ,
et super volucres cœli erudit (*Al. erudiet*) nos.

Ibi clamabunt, et non exaudiet,
propter superbiam malorum.

Non ergo (h. verumtamen) frustra audiet Deus,
et omnipotens singulorum causas intuebitur.

Etiam cum dixeris (h. Etiam quia dixisti) : Non considerat :

judicare coram illo, et exspecta eum.

Nunc enim non infert furorem (*Al. judicium*) suum,
nec ulciscitur scelus valde.

Ergo Job frustra aperit os suum,
et absque scientia verba multiplicat.

ADDENS QUOQUE ELIU HÆC LOCUTUS EST :

D (Cap. XXXVI.) Sustine me paululum, et indicabo tibi : adhuc enim habeo quod pro Deo loquar (*Al. prodens loquar*).

Repetam scientiam meam (h. scientia mea) a principio,

et operatorem meum probabo justum.

Vere enim absque mendacio sermones mei,
et perfecta scientia probabitur tibi.

Deus potentes (h. qui corde potentes sunt) non abjicit, cum et ipse sit potens.

Sed non salvat impios, et judicium pauperibus tribuit (*Al. tribuet*),

Non auferet² a justo oculos suos,

iniquitatis. Hebr. ad verbum, *ad respondendum viris iniquitatis*.

² Quod scholiastes mavult in instanti *aufert*, Palatin. quoque ms. præfert.

¹ Monet Scholion marginale ms. codicis Majoris-Monasterii, hunc versum abesse in Hebræo : sed falsus est auctor adnotationis, aut certe usum habuit mutili ac imperfecti Hebraici exemplaris. MART.

² Cum Vulgatis Regiæ ms. *ne desinas ab homine*

et reges in solio collocat in perpetuum,
et eriguntur (h. non aufert a justo oculos suos,
et a regibus; in solio collocat eos in perpetuum,
et alii eriguntur).
Et si fuerint in catenis, et vinciantur funibus pau-
pertatis :
Indicabit eis opera eorum,
et scelera eorum, quia violenti fuerint.
Revelabit quoque aurem eorum, ut corripiat :
et loquetur, ut revertantur ab iniquitate :
Si audierint, et observaverint, complebunt dies
suos in bono,
et annos suos in gloria :
Si autem non audierint, transibunt per gladium,
et consumentur in stultitia.
Simulatores et callidi provocant iram Dei,
neque clamabunt cum vincti fuerint.
Moriatur in tempestate anima eorum,
et vita eorum inter effeminatos.
Eripiet (*Al.* eriget) pauperem de angustia sua,
et revelabit in tribulationem aurem ejus.
Igitur salvabit te de ore angusto,
latissime, et non habentis (h. habente) funda-
mentum subter se¹ :
requies autem mensæ tuæ erit plena pinguedine.
Causa tua quasi impii iudicata est,
causam iudiciumque recipies.
Non te ergo superet ira. ut aliquem (h. temetip-
sum) opprimas :
nec multitudo donorum inclinet te.
Depone magnitudinem (h. tyrannidem) tuam absque
tribulatione, et omnes robustos fortitudine.
Ne protrahas noctem,
ut ascendat populi pro eis.
Cave ne declines ad iniquitatem :
hanc enim cœpisti sequi (h. persecutus) post
(*Al. tac. post*) miseriam.
Ecce, Deus excelsus in fortitudine sua
et nullus ei similis in legislatoribus.
Quis poterit scrutari viam (*Al. vias*) ejus?
aut quis ei dicere² : Operatus es iniquitatem?
Memento quod ignores opus ejus.
de quo cecinerunt (*Al. ceciderunt*) viri.
Omnes homines vident (h. viderunt) eum,
unusquisque intuetur procul (h. et homo in-
tuebitur procul).
Ecce, Deus magnus vincens scientiam nostram :
numerus annorum ejus inæstimabilis.
Qui aufert stillas pluvie,
et effundit imbres ad instar gurgitum.
Qui de nubibus fluunt, quæ prætexunt³ cuncta
desuper.
Si voluerit extendere nubes quasi tentorium eum,
Et fulgurare desuper lumine suo,
cardines quoque maris operiet.
Per hæc (h. Per hæc...) enim iudicat populos,
et dat escas multis mortalibus,
In manibus (h. prope) abscondit lucem,
et præcipit ei, ut rursus adveniat.
Annuntiat de ea amico suo,
quod possessio ejus sit, et ad eam possit ascen-
dere.
(*Cap. XXXVII.*) Super hoc expavit cor meum,
et emolumentum est de loco suo.
Audite auditionem in terrore vocis ejus,
et sonum (h. meditationem) de ore illius proce-
dentem.

A Subter omnes cœlos ipsa considerat,
et lumen illius super terminos (h. altitudinem)
terræ.
Post eum rugiet sonitus,
tonabit voce magnitudinis suæ :
et non investigabitur, cum audita fuerit vox ejus.
Tonabit Deus in voce sua mirabiliter,
qui facit (h. faciens) magna et inscrutabilia.
Qui præcipit nivi, ut descendat in terram,
et hiemis pluviis, et imbri fortitudinis suæ.
Qui in manu oranium hominum signat,
ut noverint singuli opera sua.
Ingredietur bestia latibulum,
et in antro suo morabitur.
Ab interioribus egredietur tempestas, et ab Arcturo
(*Al. Austro*) frigus.
Flante Deo, concrescit gelu,
et rursus latissime funduntur aquæ.
Frumentum desiderat nubes,
et nubes spargunt lumen suum.
B Quæ lustrant per circuitum,
quocumque eas voluntas gubernantis duxerit,
ad omne quod præceperit illis
super faciem orbis terrarum.
Sive in una tribu, sive in terra sua,
sive in quocumque loco misericordiæ suæ
cas jusserit inveniri.
Ausculata hæc, Job :
sta, et considera mirabilia Dei.
Numquid scis quando præceperit Deus pluviis,
ut ostenderent lucem nubium ejus ?
Numquid nosti semitas nubium,
magnas et perfectas scientias (*Al. scientia*) ?
Nonne vestimenta tua calida sunt,
cum perflata fuerit terra Austro ?
Tu forsitan fabricatus es cum eo cœlos
qui solidissimi quasi ære fusi sunt ?
Ostende nobis quid dicamus illi :
nos quippe involvimur tenebris.
C Quis narrabit ei quæ loquor ?
etiam si locutus fuerit homo, devorabitur :
At nunc non vident lucem :
subito aer cogetur in nubes,
et ventus transiens fugabit eas.
Ab aquilone aurum venit,
et ad Deum formidolosa laudatio.
Digne eum invenire non possumus (h. Omnipotens.
digne invenire eum non possumus) :
magnus fortitudine, et iudicio, et justitia,
ei enarrari non potest.
Ideo timebunt eum viri,
et non audebunt contemplari omnes
qui sibi videntur esse sapientes (h. et non con-
templabitur omnes qui corde videntur esse sa-
pientes).

RESPONDENS AUTEM DOMINUS JOB (*Al. AD JOB*) DE
TURBINE, DIXIT :

D (*Cap. XXXVIII.*) Quis est iste involvens sententias
sermonibus imperitis ?
Accinge sicut vir lumbos tuos :
interrogabo te, et responde mihi.
Ubi eras quando ponebam fundamenta terræ ?
indica mihi si habes intelligentiam.
Quis posuit mensuras ejus, si nosti ?
vel quis tetendit super eam lineam ?
Super quo bases illius solidatæ sunt ?

¹ Canonem San-Germanensem secuti sumus in hac divisione. Alii mss. codices legunt, *de ore angusto latissime, et non habentis fundamentum subter se.* MART.

² Ms. Regina, *quis — potest — dicere*, verbo *potest* quod et vulgati præferunt libri, ad eum modum utrinque obelis jugulato. Palatinas, *Quis ei*

dicere potuit : Operatus, etc. Verum Hebræus neutrum habet, ac jure obelo verbum illud prænotatum est.

³ In Regina ms. *Qui de nubibus pluunt, aquæ prætexunt, etc.* Scriptum fuisset, *quæ de nubibus, etc.*, nam et Hebræus pergit de nubibus dicere, *Quæ stillant pluvias, etc.*

aut quis dimisit lapidem angularem ejus,
 Cum me laudarent simul astra matutina,
 et jubilarent omnes filii Dei?
 Quis conclusit ostiis mare,
 quando erumpebat quasi de vulvas procedens :
 Cum ponerem nubem vestimentum ejus,
 et caligine illud quasi pannis infantiae obvolverem?
 Circumdedi illud terminis meis,
 et posui vectem, et ostia :
 Et dixit : Usque huc venies, et non procedes amplius,
 et hic confringes tumentes fluctus tuos
 Nunquid post ortum tuum præcepisti diluculo,
 et ostendisti auroræ locum suum?
 Et tenuisti concutiens extrema terræ,
 et excussisti impios ex ea?
 Restituetur (h. Vertetur) ut lutum signaculum,
 et stabit sicut vestimentum :
 Auferetur ab impiis lux sua,
 et brachium excelsum confringetur.
 Nunquid ingressus es profunda maris.
 et in novissimis abyssi deambulasti?
 Nunquid apertæ tibi sunt portæ mortis,
 et ostia tenebrosa vidisti?
 Nunquid considerastis latitudines (Al. latitudinem)
 terræ?
 indica mihi, si nosti, omnia,
 In qua via habitat lux,
 et tenebrarum quis locus sit :
 Ut ducas unumquodque (Al. unumquemque) ad
 terminos suos,
 et intelligas semitas domus ejus.
 Sciebas tunc quod nasciturus esses?
 et numerum dierum tuorum noveras [h, nosti]?
 Nunquid ingressus es thesauros nivis,
 aut thesauros grandinis aspexisti?
 Quæ præparavi in tempus hostis (Al. hosti),
 in diem pugnæ et belli?
 Per quam viam spargitur lux,
 dividitur æstus (h. urens, id est, ventus) super
 terram?
 Quis dedit vehementissimo imbri cursum,
 et viam sonantis tonitruï,
 Ut plueret super terram absque homine,
 in deserto, ubi nullus mortalium commoratur;
 Ut impleret inviam et desolatam (Al. tac. et deso-

¹ Nostri omnes mss. *et superficies*, etc. pro *et factes* legunt.

² Exemplar San-Germanense Canonis jam emendatum, *ad nebulam* : antea legebat cum cæteris omnibus mss., *in nebula*. MART.

³ Notabile est præ multis scholion istud marginale, quia nullibi sive in Lexicis, sive apud interpretes hanc significantiam Hebrææ vocis *תּוּחֹת* *tuhhoth* invenire potui. Volunt quidem critici verbum *תּוּחֹת*, seu *תּוּחֹת* significare *præcordia* et *renes*, *abscondita* et *occulta* : at de *visceribus* ovarum altum apud illos æque ac apud Judæorum doctores silentium. Sicut ergo *renes* appellantur *tuhhoth* aut *tuchoth* propter adipem quo sunt obducti velut tectorio, ita medullium et luteum ovarum merito *תּוּחֹת* *tuhhoth* denominari possunt in lingua Hebraica ab absconsione et tegumentorum superinductione : nomen enim *tuhhoth* derivatur a radice *תּוּחַ* *tuahh*. quæ *oblinire*, *obducere* et *incrustare* significat. Gaudet nunc lector curiosus restitutam sibi fuisse ab scholiaste perantiquo Hebrææ dictionis significantiam peculiarem, ac usque impræsentiarum inauditam. MART.

— Quod notat scholiastes pro *in visceribus hominis*, in Hebræo esse, *in visceribus ovarum*, unam textus vocem hanc habet *בְּתּוּחֹת* quæ hic quidem *præcordia* magis placeret interpretari cum Aben Ezra, quam ut alibi *renes*, quod cordi, non renibus sapientia insideat. Cæterum quidquid coopertum est atque absconditum, atque adeo has ipsas peni-

A latam),
 et produceret herbas virentes?
 Quis est pluvie pater?
 vel qui genuit stillas roris?
 De cujus utero egressa est glacies?
 et gelu de cælo quis genuit?
 In similitudinem lapidis aquæ durantur,
 et facies ¹ abyssi constringitur.
 Nunquid conjungere valebis micantes stellas Pleiadas (Al. Plyades),
 aut gyrum Arcturi poteris dissipare?
 Nunquid producis (Al. produces, Luciferum (h. astra) in tempore suo,
 et vesperum super filios terræ consurgere facis?
 Nunquid nosti ordinem cæli,
 et pones rationem ejus in terra?
 Nunquid elevabis in nebula ² (h. ad nubem) vocem tuam, et impetus aquarum operiet te?
 Nunquid mittes fulgura, et ibunt,
 et revertentia dicent tibi : Adsumus?
 B Qui posuisti in visceribus hominis ³ (h. ovarum) sapientiam?
 vel quis dedit gallo intelligentiam :
 Quis enerrabit cælorum rationem,
 et concentum cæli quis dormire faciet?
 Quando fundebatur (h. funditur) pulvis in terra,
 et glebæ compingebantur ⁴ (h. compingitur)?
 Nunquid capies lænæ prædam,
 et animam catulorum ejus implebis,
 Quando cubant in antris, et in specubus (Al. speculis) insidiantur?
 Quis præparat corvo escam suam,
 quando pulli ejus clamant ad Deum, vagantes ⁵,
 eo quod non habeant cibos?
 (Cap. XXXIX.) Nunquid nosti tempus partus ibicum (Al. hircorum) in petris,
 vel parturientes cervas observasti?
 Dinumerasti menses conceptus earum,
 et scisti tempus partus earum?
 C Incurvantur ad fetum, et pariunt,
 et rugitus emittunt.
 Separantur filii earum,
 pergunt ad pastum ;
 egrediuntur, et non revertuntur ad eas.
 Quis dimisit onagrum liberum,
 et vincula ejus (h. eteberi ⁶) quis solvit?

tissimas corporis partes notat, nec nisi ex ejus significationis analogia opinor, ad ovarum intima significanda posse deduci.

⁴ In Hebræo *וּרְבִים יִדְבְּקוּ*, *urgabim jedubacu*, id est *et glebæ compingebantur*, ut optime vertit Hieronymus. Fallitur proinde scholiastes hic loci, dum pro plurali verbum in singulari persona substituere curavit. MART.

⁵ Rectius videri possit legere cum Sixti V, editione paucisque aliis vulgatis libris Palatinus ms. *vagientes* pro *vagantes* ; cum vagire quidem suo utcunque modo, minime vero vagari possint corvorum pulli implumes, et parentum ope destituti. Nihilosecius et Hebræus *וַיִּתְנֶן*, et Græcus *πλανώμενοι*, *vagantes* scriptum a S. interprete evincunt. Puta autem in ipso *vagantes* nido dici.

⁶ Septuaginta ac Hieronymus *פֶּרָא* et *עֲרֹד*, *Phera* et *arod*. promiscue accipiunt, tanquam sint duo nomina ejusdem feræ et pecudis silvestris : Scholastes vero aliud genus animalis indicare videtur monens pro relativo *ejus* quod *onagrum* respicit, in Hebræo esse *etebers*, id est, *עֲרֹד* *arod* seu *gurod*, quam vocem Latine vertit *eteberum*. Nunc quid sic *eteberus* non possumus divinare, quia nec vola nec vestigium hujus nominis apparuit nobis in magna librorum multitudine, quos investigando frustra revolvimus. Credi quoque nihil velat errore libreriorum corruptam ad nos pervenisse hujusmodi lectionem, et pro *eteberi*, forte legendum *id est feri*, aut quid simile. Doctiorum hic adsit judicium.

MART.

Cui dedi in solitudine domum,
 et tabernacula ejus in terra salsuginis.
 Contemnit multitudinem civitatis,
 clamorem exactoris non audit (*al.* audivit).
 Circumspicit montes pascuæ suæ,
 et virentia quæque perquirat.
 Nunquid volet rhinoceros servire tibi,
 aut morabitur, ad præsepe tuum?
 Nunquid alligabis rhinocerota ad arandum loco tuo?
 aut confringet glebas vallium post te?
 Nunquid fiduciam habebitis in magna fortitudine
 ejus, et derelinques ei labores tuos?
 Nunquid credes ei quod sementem reddat tibi,
 et aream tuam congreget?
 Penna struthionum similis est pennis herodii¹, et
 accipitris (h. Ciconiæ et milvi).
 Quando derelinquit in terra ova sua.
 tu forsitan in pulvere calefacies ea (h. derelinquit
 enim in terra ova sua, et in pulvere calefiunt)?
 Obliviscitur quod pes conculcet ea.
 aut bestię agri conterant.
 Duratur ad filios suos quasi non sint sui,
 frustra laboravit, nullo timore cogente.
 Privavit enim eam Deus sapientia,
 nec dedit illi intelligentiam.
 Cum tempus fuerit, in altum alas erigit:
 deridet equum et ascensorem ejus.
 Nunquid præbebis equo fortitudinem,
 aut circumdabis collo ejus hinnitum (h. aut
 induisti collum ejus cervicositate²)
 Nunquid suscitabis eum quasi locustas?
 gloria narium ejus terror.
 Terram ungula fodit,
 exultat audacter:
 in occursum pergit armatis.
 Contemnit pavorem, nec cedit gladio.
 Super ipsum sonabit pharetra,
 vibrabit hasta et clypeus³.
 Fervens et fremens sorbet terram,
 nec reputat tubæ sonare clangorem.
 Ubi audierit buccinam, dicet (*Al.* dicit): Vah!
 procul odoratus bellum,
 exhortationem ducum, et ululatum exercitus.
 Nunquid per sapientiam tuam plumescit accipiter,
 expandens alas⁴ suas ad austrum?
 Nunquid ad præceptum tuum elevabitur aquila,
 et in arduis ponet nidum suum?
 In petris manet, et in præruptis silicibus commo-
 ratur
 atque inaccessis rupibus.
 Inde contemplantur escam,
 et de longe oculi ejus prospiciunt.
 Pulli ejus lambent sanguinem:
 et ubicunque cadaver fuerit, statim adest.

ET ADJECIT DOMINUS, ET LOCUTUS EST AD JOB:

(h. Et respondit Dominus ad Job, et dixit:
 Nunquid qui contendit cum Deo (h. Omnipotente),
 tam facile conquiescit?
 utique qui arguit Deum, debet respondere ei.

RESPONDENS AUTEM JOB DOMINO, DIXIT:

Qui leviter locutus sum, responde quid possum?
 (h. Qui vilis sum, respondere quid possum)?
 manum meam ponam super os meum.
 Unum locutus sum, quod utimam non dixissem:
 et alterum (h. duo), quibus ultra non addam.

¹ Pro herodio, quod in Hebræo dicitur ASIDA (הסידה), inquit Hieronymus, epist. ad Sunniam et Fretelam, « Symmachus λαρύνα, id est, milvum interpretatus est. Denique et nos ita vertimus in Latinum: Ibi aves nidificabunt, milvi abies domus est, etc., Vide infra ad psalmum civ. Hinc apparet verba Hebraica non uno modo a S. Doctore fuisse interpretata in Latinum sermonem. MART.

² Barbara vox pro equorum juba, vel superbia,

A RESPONDENS AUTEM DOMINUS JOB DE TURBINE, DIXIT

(Cap. XL.) Accinge sicut vir lumbos tuos:
 interrogabo te, et indica mihi.
 Nunquid irritum facies iudicium meum:
 et condemnabis me, ut tu justificeris?
 Et si habes brachium sicut Deus,
 et si voce simili tonas?
 Circumda tibi decorem,
 et in sublime erigere, et esto gloriosus,
 et speciosis induere vestibus.
 Disperge superbos furore tuo,
 et respiciens omnem arrogantem humilia.
 Respice cunctos superbos, et confunde eos,
 et contere impios in loco suo.
 Absconde eos in pulvere simul,
 et facies eorum demerge in foveam:
 Et ego confitebor quod salvare te possit dextera tua.
 Ecce Behemoth, quem feci tecum,
 fenum quasi bos comedit.
 B Fortitudo ejus in lumbis ejus,
 et virtus illius in umbilico ventris ejus,
 Stringit (Constringit) caudam⁵ suam quasi
 cedrum,
 nervi testiculorum ejus perplexi sunt.
 Ossa ejus velut fistulæ æris,
 cartilago illius quasi laminæ ferreæ.
 Ipse principium est viarum Dei,
 qui fecit eum, applicabit gladium ejus (h. suum).
 Huic montes herbas ferunt:
 omnes bestię agri ludent ibi.
 Sub umbra dormit
 in secreto calami, et in locis humentibus.
 Protegunt umbræ umbram ejus,
 circumdabunt (h. circ....) eum salices torrentis.
 Ecce absorbebit fluvium, et non mirabitur (h. et
 non festinabit).
 habet fiduciam quod influat Jordanis in os ejus,
 C In oculis ejus quasi hamo capiet eum,
 et in sudibus perforabit nares ejus.
 An extrahere poteris Leviathan hamo,
 et fune ligabis linguam ejus?
 Nunquid pones circulum in naribus ejus,
 et (*Al.* aut) armilla perforabis maxillam ejus?
 Numquid multiplicabit ad te preces,
 aut loquetur tibi mollia?
 Nunquid feriet tecum pactum,
 et accipies eum servum sempiternum?
 Nunquid illudcs ei quasi avi (h. passeri),
 aut ligabis eum (*Al.* eum) ancillis (h. puellis) tuis?
 Concident eum amici,
 dividunt eum negotiatores?
 Nunquid implebis sagenas (h. tabernacula) pelle
 ejus,
 et gurgustium piscium capite illius?
 Pone super eum manum tuam:
 memento belli, nec ultra addas loqui (non habet).
 Ecce, spes ejus frustrabitur eum,
 et videntibus cunctis præcipitabitur,
 (Cap. XLI.) Non quasi crudelis suscitabo eum?
 quis enim resistere potest (*Al.* poterit) vultui meo?
 Quis ante dedit mihi, ut (h. et) reddam ei:
 omnia quæ sub cælo sunt, mea sunt.
 Non parcam ei,
 et verbis potentibus, et ad deprecandum compo-
 sitis.
 Quis revelabit faciem indumenti ejus?
 et in medium oris ejus quis intrabit?

ni fallor, posita ab scholiaste infimæ Latinitatis ho-
 mine: si bene adverti in Prolegomenis. MART.

³ Quod hic Hebræus præfer nomen, כִּידָן, potius
 lanceam sonat, quam clypeum.

⁴ Plus habent nostri mss. expandens expandit
 alas, etc. Mox unus Regiæ, Aut ad præceptum
 tuum, etc.

⁵ Ms., Stringit caudam. MART.

Portas vultus ejus quis aperiet?
 per gyrum dentium ejus formido.
 Corpus illius quasi scuta fusilia,
 Compactum squamis se prementibus.
 Unæ uni conjungitur,
 et ne spiraculum quidem incedit per eas :
 Una alteri adhærebit,
 et tenentes se nequaquam separabuntur.
 Sternutatio ejus splendor ignis (h. luminis),
 et oculi ejus, ut palpebræ diluculi.
 De ore ejus lampades procedunt,
 sicut læde ignis accensæ.
 De navibus ejus procedit fumus,
 sicut ollæ succensæ atque (Al. aquæ) ferventis.
 Halitus ejus prunæ ardere facit (h. prunæ at...s.),
 et flamma de ore ejus egreditur.
 In collo ejus morabitur fortitudo,
 et faciem ejus præcedit egestas (h..... as.).
 Membra carniū ejus cohærentia sibi,
 mittet contra (h. super) eum fulmina,
 et ad locum alium non ferentur (h. feretur).
 Cor ejus indurabitur quasi lapis,
 et stringetur quasi malleatoris incus (Al. incude).
 Cum sublatus fuerit, timebunt angeli (h. dii),
 et territi purgabuntur.
 Cumque apprehenderit eum gladius, subsistere non
 poterit,
 neque hasta, neque thorax.
 Reputabit enim quasi paleas ferrum,
 et quasi lignum putridum, æs.
 Non fugabit eum vir sagittarius,
 in stipulam versi sunt ei lapides fundæ.
 Quasi stipulam æstimabit malleum,
 et deridebit (Al. derisit) vibrantem hastam.
 Sub ipso erunt (h. non habet erunt) radii solis,
 sternet sibi aurum quasi lutum.
 Fervescere faciet quasi ollam profundum,
 mare ponet quasi cum unguenta bulliunt.
 Post eum lucebit semita,
 æstimabat abyssum quasi senescentem.
 Non est super terram potestas, quæ comparetur
 (h. super terram quod comparetur) ei;
 Qui factus est, ut nullum timeret.
 Omne sublime videt,
 Ipse est rex super universos filios superbiæ (h...).

RESPONDENS AUTEM JOB DOMINO, DIXIT :

(Cap. XLIII.) Scio quia omnia potes
 et nulla te latet cogitatio.
 Quis est iste, qui celat consilium absque scientia?
 ideo insipienter locutus sum,
 et quæ ultra modum excederent scientiam meam.
 Audi et ego loquar :
 interrogabo te, et responde mihi ¹.

Explicit liber Job ².

¹ Nostri mss. et ostende mihi, propius Hebræo verbo וְהִדְרַעְנִי.

² Notatum in Reginæ ms. majoribus litteris ex minio.

HIC PROSA ORATIO INCIPIT.

³ A Idit nec frustra Palatinus codex, secundum Hebræum. Sunt enim alii mss. qui hanc ipsam He-

A Auditū auris audivi te,
 nunc autem oculus meus videt te.
 Idcirco ipse me reprehendo,
 et ago pœnitentiam in favilla et cinere.
 POSTQUAM (h. Et fuit postquam) AUTEM LOCUTUS EST

DOMINUS HÆC AD JOB, DIXIT AD ELIPHAZ
 THEMANITEN ² :

Iratus est furor meus in te, et in duos amicos tuos,
 quoniam non estis locuti coram me rectum, sicut
 servus meus Job. Sumite igitur vobis septem tauros,
 et septem arietes, et ite ad servum meum Job, et
 offerte holocaustum pro vobis : Job autem servus
 meus orabit pro vobis ; faciem ejus suscipiam, ut
 non vobis imputetur stultitia : neque enim locuti estis
 ad me recta, sicut servus meus Job.

B ABIERUNT ERGO ELIPHAZ THEMANITES, ET BALDAD
 SUITES, ET SOPHAR NAAMATHITES.

Et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos (Al. tac. ad
 eos) Dominus, et suscepit Dominus faciem Job. Do-
 minus quoque conversus est ad pœnitentiam (h. Do-
 minus quoque convertit captivitatem) Job, cum ora-
 ret ille pro amicis suis. Et addidit Dominus omnia
 quæcunque fuerant Job, duplicia. Venerunt autem
 ad eum omnes fratres sui, et universæ sorores suæ,
 et cuncti qui noverant eum prius, et comederunt cum
 eo panem in domo ejus : et moverunt super eum
 caput, et consolati sunt eum super omni malo quod
 intulerat Dominus super eum : et dederunt ei, unus-
 quisque ovem unam, et inaurem auream una. Do-
 minus autem benedixit novissimis Job magis quam
 principio ejus. Et facta sunt ei quatuordecim millia
 ovium, et sex millia camelorum, et mille juga boum,
 et mille asinæ. Et fuerunt ei septem filii, et filie
 tres. Et vocavit nomen unius Diem, et nomen secun-
 dæ Cassiam (Al. Cassiæ), et nomen tertiæ Cornu-
 stibii. Non sunt autem inventæ mulieres speciosæ
 sicut filie Job in universa terra : deditque eis pater
 suus hæreditatem inter fratres earum. Vixit autem
 Job post hæc, centum quadraginta annis, et vidit
 filios suos, et filios filiorum suorum usque ad quar-
 tam generationem, et mortuus est senex et plenus
 dierum.

ronymianam Jobi versionem continent, quos inter
 unus S. Sergii Juliomagensis, satis antiquus ac pro-
 bæ notæ a P. Calmeço inspectus, ac subdunt in
 calce veterem illam additionem, in qua de Jobi, aut
 Jobabi genealogia ab Esau disseritur, quam addi-
 tionem ipse Hieronymus in *Quæst. in Gen.* respuit
 ea præcipue de causa, quod in Hebræis codicibus
 non habeatur.